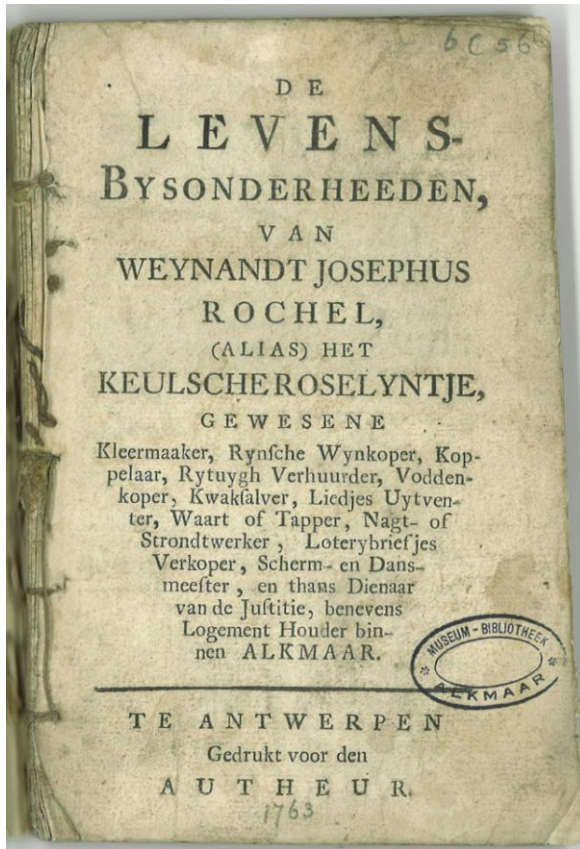

De levensbijzonderheden van Weynandt Josephus Rochel,
alias het Keulse Roselijntje, 1763

Bibliotheek: 6 C 56

Satirische biografie over het leven van de uit Keulen afkomstige Weynandt Josephus Rochel. De anonieme auteur is een tijdgenoot van Rochel, wiens naam in de Alkmaarse doop-, trouw- en begraafregisters ook geschreven wordt als Rosiel of Rosel. Vandaar de bijnaam Roselijntje.

Ook de drukker is onbekend. Hij gebruikt een schuiladres: Antwerpen in plaats van Alkmaar. Schuiladressen werden door drukkers vaker gebruikt om problemen met hun uitgave te voorkomen.

Dit boekje is bijzonder en uniek, er zijn geen exemplaren in andere bibliotheekcollecties bekend.

Transcriptie: transcriptiewerkgroep Regionaal Archief Alkmaar, 2015.

DE
L E V E N S-
BYSONDERHEEDEN,
VAN
WEYNANDT JOSEPHUS
R O C H E L,
(ALIAS) HET
KEULSCHE ROSELYNTJE,
GEWESENE

Kleermaaker, Rynsche Wynthoper, Koppelaar, Rytuygh Verhuurder, Voddenkoper, Kwaksalver, Liedjes Uytventer, Waart of Tapper, Nagt- of Strondtwerker, Loterybriefjes Verkoper, Scherm- en Dansmeester, en thans Dienaar van de Justitie, benevens Logement Houder binnen ALKMAAR.

T E A N T W E R P E N

Gedrukt voor den

A U T H E U R.

Tot den LEESER.

De ondervindinge heeft lange doen zien, dat men selden de Leevensbysonderheden van dese of gene personen af schets, dan voornamentlyk in twee gevallen, eensdeels van vrome en doorlugtige personagien, die om hunne bysondere goede hoedanigheeden, uytmuntende deugden, helthafte daden, of andere nuttige zaken en zeltsame wederwaardigheeden, zulks ten vollen meriteeren; en anderdeels van zulke personen die door ondeugden en bedriegeryen zigh alomme befaamt hebben gemaakt, en vervolgens wel verdienen dat hunne uytgevoerde bedriegeryen en boevenstukken in helderen dagt ligt werden gestelt. Dese laastgemelde reeden hebben ons bewogen te ondernemen de Leevensbysonderheden te beschryven van den berugten Wynandt Josephus Rochel (alias) het Keulsche Roselyntje. Het zy verre dat deselve behelst gepleegde Moorderyen, Huysbraken, of diergelyke, dewelke den Leeser in desen niet zal ontmoeten door hem geperpetreert te zyn, maar in tegendeel zal daar nyt komen door te stralen, een aaneenschakelingh zyner sinisterlyke handelwyse, gepleegde bedriegeryen, en boevenstukken, &c. om geldt te furneeren, doormengt met seltsame voorvallen en ontmoetingen, gedurende de verwisselingh zyn's fortuyns.

Den

(0)

Den Schryver verbeelt zigh geensints het selve nauwkeurigh en in de juiste order geschikt te hebben, veel min gevolgt die beschaafde ordre welke andere Schryvers gewoonlyk in agt nemen, dewyl hy zigh daar mede noyt heeft opgehouden, veel minder hy zigh aan eene nette Spelkonst heeft gebonden. Hy heeft maar alleen in het oog gehadt de meeste gevallen die hem in geheugen zyn gebleven, uyt de eygen discoursen, welke hy zo nu en dan uyt de Mondt van Roselyntje zelfs heeft gehoort en onthouden, daar van den Leeser mede te deelen, ten eyn-

de die zelfs daar uyt kan oordeelen, waar toe hy Roselyntje zigh al verder bequaam zoude kunnen maken.

Apparentelyk zullen zigh eenige Leesers stoten, dat men aan een Manspersoon den naam van Roselyntje toeschryft, daar zulks in effecte een Vrouwen Naam is, edogh den Schryver zal zigh daar aan eensdeels niet bekreunen, en ten anderen heeft hy dien naam willen behouden, om dat hy Rochel reeds meer dan twentigh Jaaren geleden, door zekere oude Mennoniste Vrouw met die naam is gebaptiseert geworden.

Ziet dus Leeser het gebrekkige over het hoofd, leest dit geringe met vermaak, en wagt uw van bedrogen te worden.

De

(1)

Het is een bekende zaak dat Cartouche, in Vrankryk, zigh eenen groten naam heeft doen verwerven, door zyn zonderlinge behendigheit en uitvindingen om geldt te furneeren, zelfs met vermenginge van Capitale Diefstallen en Moorderyen, het welk zelfs zoo verre gingh, dat hy met zyne Complicen en onder zigh hebbende Manschappen, meer als eenmaal niet alleen die groote, vermaarde en volkryke Stadt van Parys, maar ook de omleggende Steeden en Plaatsen van dien, in weerwil van de Justitie, die dagh en nagt met alle mogelyke vlyt daar tegen vigileerde, heeft doen cidderen en beven, dewyl door zyne gruweldaden, niet alleen oude Luyden, maar zelfs de kinderen, op het hooren noemen van zyn naam, als met een vrees bevangen waren. Het is ook niet minder bekend, dat in dit ons Hollandt, en principaal in het zuyderlyke gedeelte van dien, zigh even ontzaggelyk, door dieveryen en moorden, een naam heeft doen verkrygen, den Persoon van Jacob Fredrik Mulder, alias Chaco, schoon den laast genoemde, in het beraamen van middelen, wel dat belyd niet en is toe te schryven, dat den eerst gemelde hadt, om in zyne Schelmstukken te reusceren, en die te doen gelukken, zo is het des niettemin ontegenzeggelyk

A

lyk

(2)

lyk, dat Chaco al zo assurant en onverschrokt in de uitvoeringen van zyn voorgenomen desseyne is geweest, dan Cartouche, dogh hun beyder noodlot heeft gewilt, zo als bekend is, dat zy daar voor hun welverdiende Straff hebben ontfangen, den eenen in Parys, en den ander in Amsterdam, alwaar zy op een Treurschavot, in aansien van duyzenden van Menschen, door Beuls handen, genoegzaam op een en deselve manier, hun elendigh leven hebben moeten eyndigen, in weêrwil van alle uitvluchten en Chicanissen, welke zy daar tegens inbragten, om, ware het mogelyk, den Regter de oogten te verblinden, en aan het wankelen te brengen, met hunne regte woon of geboorte plaatzen, en diergelyke, te ontkennen. Het gaat dan genoegzaam altoos met zodanige personen, dat zy, het zy vroegh of laat, en wel wanneer het den alsierenden Regter, die een gruwel daar van heeft, verveelt en mishaaft, eens in de kaars vliegen, dewyl die altoos middelen genoeg in handen heeft, om dusdanige Schelmen in handen van den wereltlyken Regter te doen leveren, die hun dan de wel verdiende Straffe doet ondergaan.

Den Leeser behoeft in desen niet te verwagten een historisch verhaal, of Levensbeschryvinge van dese of gene Moordenaar, maar wel in tegendeel eene Beschryvingh van eene der allerdoortrapste en geraffineerste Fielten en Deugnieten, welke ooit in het Noordergedeelte van Hollandt, onder de schaduw van fatsoendelyke lieden heeft geconverseert en omgegaan; hy is dan hier bekend onder den naam van Wynandt Josephus Rochel (waarlyk een krul meer als een Verkenstaart) alias, het Keulsche Roselyntje, actueel Dienaar van de H. Justitie binnen

(3)

nen de Stadt Alkmaar, die door zyn fielteryen, aanneming van gefabriceerde qualityten, listigheeden om gelt te furneeren, en afpersinge van dien aan onnosele en arme luyden, en continueel bedrogh, niet alleen by alle ingesetenen derselve Stadt, zig gehaadt en teffens gevreesst heeft gemaakt, (dewyl hy met het Swaart van de Justitie omgort is, waar van dogh wel Luyden vreesagtigh zyn,) maar ook by alle opgesetene ten platten lande, rondsomme die vermaarde Landt Stadt, zoo

op die manier in des werelts schoot is geworpen; want die onse Roselyntje nauwkeurigh half, dat is voor de eene helft beschouwen, die moeten erkennen, dat hy by gesigt een gebooren Gauwdief is, en die hem voor de wederhelft zien, dienen te betuygen, (als men de waarheidt niet te kort wil doen) dat hy een Houdingh, Air en Swier over zich heeft, die meer dan gemeen of burgerlyk is, vervolgens zoude men kunnen supposeeren en onderstellen, (gelyk meerder gebeurt) dat hy voor de eene helft aart na Vaartje, en voor de wederhelft na Moertje; althans dit schynt zeker te wesen,

(5)

sen, dat zyn Ouders, of die hem in zyn kindsche tydt hebben opgevoedt, nogh met een soort van Goddienst zyn besielt geweest, dewyl hy door hun in de Roomsche Catholyke Religie is opgebracht en onderweesen geworden, even als of men een Dorps Pastoor zocht van hem te maaken, zelfs preneert hy nogh veel malen van zyn Nigtjes, of zogenaamde Sustertjes, dat die het Geestelyk Kleedt hebben aangenomen, en nogh actueel tot Keulen of daar omtrent, in het een of ander Geestlyk Closter hun verblyf hebben, het welk geschiedt, denkt den Schryver van dese zyne Levensbyzonderheden, om de luyden nogh eenigsints een favorabel denkbeeld en goede gedagten van hem en zyn quasie famielie in te boesemen; dogh hier in Hollandt vallen de luyden zo ligtgelovigh niet, men verkoopt hier twee penningen om een duit, sware en geen Keulsche ligte wig, men laat zich hier zo niet bedriegen: DOCEAT, zeggen de Regtsgeleerde, ergo, probeert wat gy zegt.

Na dat ons Roselyntje dan in zyn kindsche Jaren was opgevoedt, en het Timmermans ambagt, met de Bytel op de mouw, of anders gezegt het Kleerverstellers employ eenige tyd als jongen hadt geëxerceert, en by zich zelfs eenige manhaftigheid verbeeldende, hoewel hy, om de waarheidt te zeggen, thans nogh geen Haarlemmer wevers maat kan houden; maar den Reus Goliath, als David gelykt ontvlugte hy zyn ouders of opvoeders huys, met agterlaatinge van zyn Conscientie en Godsdienst, die hy byde door den haast liet agter blyven. Hy

swierf en vagebondeerden dan eenighetyds gintsch en weêr, dan hier dan daar, tot dat hy eyndelyk in ons gesegent Hollandt arriveerde, en wel in de
vermaarde

(6)

vermaarde Wereld Stadt Amsterdam, wanneer hy, aldaar voet aan landt hadde geset, en zich nauwelijks van een slaaphuys voorsien, namelyk zoo een daar men diergelyke aventuriers, in plaats van Swane Dons, tot een nacht verblyf, op stroo besorgt, riep hy met verbaastheid uyt met een half gebroken Moffestem, dewyl door zyn hier en daar vagebondeeren, zyn moedertaal alrede zeer verbastert was: Agh lieber Heer, hoe genadigh en barmhertigh zyt dy geweest, dat gy my in dit lieber, ryke landt gevoerd hebt; ja zyn blydschap daar over, verwonderingh, over de menigvuldige magtige gebouwen en veelheid der menschen, welke hy aldaar zagh, was zo groot, dat den Schryver niet in staat is hetzelve alhier uit te drukken.

Zo dra had onsen Roselyntje zyn knobbeldoek, daar apparentelyk een stuk brood en kaas in geweest zal hebben, aan zyn Hospes of Slaapheer ter handt gestelt, of hy nam van deselve, na eenige Keulsche Complimenten te hebben gemaakt, die hem nogh by gebleven waaren afscheidt, om een kleyn wandeltje in de stadt te doen, schoon het egter al eenigsints schemerigh wierdt, hy retourneerde daar van al vry laat in den avondt, zo dat den hospes of slaapheer van zyn logement, al vry gramsteurigh daar over wsa, en hem niet weynigh daar over begun te cappittelen, met te zeggen, dat, dewyl hy een vreemdelingh was, eerst even in de stadt gekomen, en voorgegeven hebbende, geen kennis aldaar te hebben, en egter zo laat t'huys quam, hy waarlyk geen zin in hem hadt, maar in tegendeel een quaadt oogh, en dus beschroomt was hem in huys te houden en te huysvesten, (waarlyk dat is al een goede en conscientieuse hospes of slaapheer geweest) veele
zouden

(7)

zouden hem buyten de deur hebben doen blyven, en gerenvoyeert ter plaatse daar hy van daan quam; dogh ons Roselyntje gaf daar op cordatelyk, zonder zich eenigsints daar over te ontstellen, of hetselve

aantrekken, aan zyn goede slaapheer, met een soort van gravityt, ten antwoord, dat hy was een braaf en NB. eerlyk Man, die op zyn ambagt reysde, en dat hy door dese en gene Baas, daar hy zyn dienst aan hadt gepresenteert, was opgehouden, en dat zulks de oorsaak van zyn langh uitblyven was geweest, en diergelyke excusen meer.

Den volgenden morgen was onsen Roselyn al voor dagh voor dauw wakker, (de pragt en rykdom die hy den vorige avondt hadt gesien, zullen daar toe niet weinigh contribueert hebben,) wekte zyn hospes op, en gingh al vroegh, zonder nat of droogh genuttigt te hebben, ten huysse uyt, presuntivelyk met intentie of zigh eenig avontuur voor hem opdeedt; dogh het zy dat die stadt hem te volkryk was, om iets schelms te derven ondernemen, of dat hy nogh te veel vrees voor de Justitie aldaar hadt; althans dat zy zo het was, hy onthieldt zigh daar niet langh, maar nam vriendelyk afscheydt van zyn Heer Huysvester, en gingh met zyn knoppeldoekje onder den arm, zynde het ordinaire rysvalies dier aventuriers, na de Beurtman, welke van die stadt na Alkmaar vaart, en liet zigh daar mede, voor half vragt of daaromtrent, overvoeren, en quam also arm als Job eyndelyk in Alkmar, alwaar hy een huys gehuurt hebbende om met zyn Vrouw daar in hun verblyf te houden, en na eenige dagen als een Ledigganger doorgebracht en met eenige luyden kennis gemaakt te hebben, resolveerde hy zigh als Baas, ik wil zeggen Meester
Kleermaaker

(8)

Kleermaker, (want andersints mogten de gasten van die fabriek in oppositie komen) te stabilizeeren; hy kreegh ook in den beginne al tamelyk werk, dewyl hy veel luyden met zyn listige tongh wist intenemen, en also om werk bedelde, maar het zy dat die mededogende vrienden ontdekten, dat hy dat moffen ambagt niet al te breedt verstondt, of dat zy by ondervindingh gewaar waren geworden, dat hy te veel Laken door het oogh van de schaar hadde gehaald; althans in plaats dat zyn werk accresseerde begun het langsamer hand te verminderen, zodanigh dat ons Roselynte, die ook geen zittende naars hadt, daar van een aversie kreegh, ook betuigde hy menigmaal aan zyne vertrouwste bekende, dat hy met een gantsch ander oogmerk in Hollandt gekomen was, dan om van

s'morgens tot s'avonds te werken, dat hy altoos gemeent hadt dat Hollandt, schoon het Hol genoemd werdt, een zeer ryk landt was, dat men daar met weynigh te doen rylyk, als een Sinjeur, konde leeven, en te meer dat iemandt dewelke maar eenige capacityt besat, gelyk als hy verbeelde te besitten, aldaar zeer gemakkelyk het een of ander employ konde bekomen, en in cas hy by continuatie zo zoude moeten arbeyden, dat niet veel met zyn humeur overeen quam, hy wel wenschte nooit in Holland gekomen te zyn.

Inmidels had onsen Roselyn familiare kennis en vriendschap weeten te maken met zeker jongh Notaris, die even meerderjarig geworden was, en zyn Capitaal dat nogh al vry een stuyvertje bedroegh, van zyn voogden pas in handen gekreegen hadt. Hy wist desen puur blinden Notaris, door zyn bedriegelyke tongh en schelmsche strecken,

(9)

ken, zo verre in het net te krygen en te verleyden, dat die ten zynen huysse als Commissaal quam wonen; dit was nu regt een kolfje na Roselyns handt; nu had hy het wit getroffen, en dagt wel haast een ander Man te weesen; ja het scheen hem toe dat het fortuyn hem nu van zelfs te gemoedt tradt. Dit Notarisje hadt niet langh by onsen Roselyn gewoont of desen laaste kon alles van hem verkrygen wat hy wilde, door dien hy somtyds in cognito een Duyfje aan zyn huys liet komen, daar desen Notaris, als een extra Liefhebber dier boutjes zynde, zigh dan braaf mede vermaakte; kort om, onsen Roselyn gaf voor dat hy het dieven ambagt van Kleërmaaker haatte, en in den afgrond verfoede; ja dat hy voorgenomen hadt noyt eenig stuk meer te maaken, nogh voor zigh zelfs, nogh voor anderen, en waar in hy ook dus verre, zo den Schryver geïnformeert is, als een eerlyk Man (hoewel andersints geen eerlykheid by hem huysvest) zyn woort heeft gehouden. Hy zeyde dan, wegh Schnyders Schavot, wegh Pars Yzers, Scharen en diergelyke vodden meer, ik geef nu allen de zak, en vaart voor eeuwich wel, en hy ontdeet, in gevolge die beloften en dat voorneemen, zigh ook wel spoedig van alle die fraije ornamenten tot dat ambagt behorende, en gingh zyn gestolen lappen, waar van 'er zommige zo groot waren dat 'er wel rykelyk een Mans Broek of Kinder Camisool van gemaakt konde worden, aan zeeker

Coopman van zodaanige stoffen verkopen, en vervolgens wist hy een aansienlyke stuyver van des voorn. Notaris gelt, quasie ter leen, dogh om noyt weder te restitueeren, zo als in het vervolg zal blyken, magtigh te worden en onder zigh te krygen, om daar mede te negotieeren, en also een Coop-

B man

(10)

man in folio te worden; hy practiseerde by zigh zelve dan eenige dagen welke Negotie dat eenig-sints aansienlyk was, (als grootshartigh zynde) hy best by der handt zoude vatten; eyndelyk schoot hem in den zin, dat een ieder volgens zyn zeggen wist, hy by geboorte een Keulenaar was, en dat in dien streek goede lekkere Rynsche en Moessel Wynen vielen, enfin, hy resolveert den titel van Rynsche Wynverkooper te aanvaarden, in verwagtingh hy daar van een zeer goede aftrek zoude hebben, te meer daar hy alomme gingh verspyden, ten minsten by ligt geloovige lieden, dat hem die wynen direct van daar door zyne vrienden, (daar hy op een half vat wel mede zal kunnen danssen) uyt de eerste handt zouden worden toegesonden en overgemaakt; ja hy beloofde zigh goude bergen met zyn aanstaande negotie, het is niet alleen ook waar, dat hy dus alomme bekent raakte; en noyt anders wierde genoemt, dan met den naam van den Rynsche Wynverkooper, in spyt van alle de andere Wynbrouwers binnen dese Stadt; maar ook zo rysde hy naar Amsterdam, en kocht aldaar in der daadt van zeeker Wynverkooper één à twee Aamen dier wynen, hoewel niet van de beste zoort, en veel minder uyt de eerste Keulsche handt, en dus nam zyn negotie daar mede een aanvangh en begin. Zyn neeringh en debit was buytens huys zeer sober en genoegsaam van geen realityt; maar zyn beste Calanten bestonden in den voorn. Notaris, item zeker Trompetter, diestyds alhier in Garnisoen leggende, en die genoegsaam dag en nacht ten zynen huys was (al mede op de beurs en ten coste van die Notaris) en zeker oudt dronk wyf die een stuyvertje gelt hadt, en byna alle avonden door

(11)

door Mejuffrouw, des Rynsche Wynverkopers vrouw, quasie op een praatje en kopje coffy wierdt

genodigt en versogt, en waar aan hy diestyds zeker Weeseper Arakbroeder, genaamt Mons. Laban (niet eenen Laban al waar van men in het Oude Testament leest, maar van de hedendaagsche) wist te koppelen, en hun te samen een Huwelyk deed solemniseeren, waar voor hy buyten en behalven de Bruyloft nogh quam te genieten zeker door hun bepaalde stuyver gelt voor Makelaars loon. Die goede luyden gunde hem dagelyks braaf de clandestie, en dat wel zo langh, dat zyn gantsche pakhuys, bestaande in een agter vertrekje van circa ses voeten in het vierkant, gantsch ledigh was, en niet dan lege vaten daar in wierde gevonden. Nu was het wederom hogh tydt voor onsen Roselyntje andere wynen te kopen en in te slaan; maar, och lacie, daar zagh men geen kans of mogelykheid toe, het geltje was by hem zo min te vinden als obligatien of andere vaste goederen onder de Koordedassers, den Notaris konde hem op nieuw geen meer by zetten, want Wyntje en Tryntje hadden hem zodanigh een eclips in zyn beurs gemaakt, dat hy, om nogh eenige tydt zyn ordentelyk bestaan te hebben, in vervolgh genoodsaakt was, en resolveeren moest, zyn Notaris ampt te verkopen, het geen in die dagen, met goedvinden van de Magistraat mogt geschieden, maar in tegendeel viel denselven Notaris hem lastigh om restitutie zyner deugdelyke geleende gelden te hebben. Daar zag onsen Roselyn met geen mogelykheid des werelts kans toe; nu was goede raad duur, hier was de Rynsche Wynverkoperye eensklaps de bodem ingeslagen, en thans was het tydt zyn schelms vernuft in het werk te stellen, om de

B 2 voorn.

(12)

voorn. gevorderde betalinge te echappeeren en ontgaan; hier moet hy nu zyn capaciteyt tonen, om een gevoeglyk middel daar toe uit te vinden, en wel zodanigh een middel dat het verholen bleef, dat hy den voormelde Notaris van zyn penningen hadde ontroofte, of ten minsten dat hy op een sinisterlyke wyse die was magtig geworden, en hy niet als de oorsaak van den onderganch diens Notaris zoude werden aangemerkt. Niet langh hadt hy (namelyk Roselyntje) in zyne gedagten dese en gene projecten dienaangaande geformeert, of hy hadt'er onder anderen een uytgedagt, aan welkers goed succes hy geensints twyffelde, te meer daar hy in het zekere wist, dat den Notaris een Liefhebber

van het Vrouwen getimmer was, en veel liever een Venus diertje in het nakende hembt zag, dan een Ruyter in zyn harnas; en waarlyk, hy lyde dat werkje zo sinisterlyk en politiecq aan, dat de uitkomst daar van in allen deelen aan zyne verwagtinge beantwoorde, en dat wel in deser voegen: Zyn Huysvrouw, daar hy altoos een weynig minder als betamelyk was mede leefde, had een Susje, dewelke alhier in de stadt diende, een meisje regt van lyf en leden, voorsien met een meer dan gemene boesem, even of zy van Bern of Neufchatel afkomstig was geweest, alwaar zulke schone boesems vallen als men kan verlangen te zien dobberen onder een gekloofde kin, maar met zulke leepe, zeere, en loopende oogen, dat men haar nauwelijks konde of derfde aankyken, zonder gevaar te lopen van zulke mede over te erfven; die ontboodt hy op zekere tydt aan zyn huys te komen, nam haar in zyn zogenaamde eetsaal, of apartement, alleen, en begon met een doordringende stem op deës
volgende

(13)

volgende wyse teens haar te harangueeren:

Waarde Zusje zyde onsen Roselyn, (lieve kinderen hebben lieve namen) met het accent van een geborsten alarmklok, gy weet dat ik uw altoos niet als een aangehuwde, maar in tegendeel als een eygen zuster hebbe bejegt en bemindt, en nogh be-min, dat ik altoos groote zorg voor uw hebbe gebruykt, en het best met uw voor gehad, en nogh voor hebbe, en altydt uw welsyn zo wel als het myne behartigt, gy weet ook te gelyk dat gy vry mottigh van Bakhuys zyt, en daar by leepe en roodlopende oogen hebt, dat zulks in het generaal aanstootelyk voor Mangesellen is, ik ben derhalven verpligt niet als een Broeder maar als waar ik Vader voor uw te waken en te zorgen, en om dat ik te geoedte zie, dat gy om die reeden niet ligtelyk aan de man zult komen, schoon gy anders vriendelyk en van een volmaakte gestalte zyt, en u al tamelyk wel kan voordoen, heb ik voorgenomen (indien gy myn raadt wilt volgen, daar ik niet aan twyffel, en dien ik uw dan nader zal openbaaren) uw een Man, die zelfs verre boven uw fadsoen en geboorte is, te besorgen, mits dat gy aan de eene kant belooft, dat gy al zult doen het welk ik uw zal gebiede, en wanneer gy dan het doelwit onser begeerte zal hebben getroffen, namentlyk het huwelyk dat ik voor heb

uw te doen aangaan, moet gy van uw kant my beloven dat gy, by uw aanstaande Man, zo veel te weegh zult brengen, dat hy my noyt zal aanspreken of van my vorderen alsodanige gelden als ik van hem onder my hebbe geslagen, en dus kunnen wy elkander helpen; kort om, en in eens alles gesegt, het is den Heer Notario die ten mynen huysse woont, en denk dat ik uw broeder en weldoender ben, derhalven
laat

(14)

laat my uw resolutie hooren en verstaan?

Na dat de beminde Schoonzuster van onsen Roselyn de voorsz. harangue met een bysondere aandacht en oplettenheidt hadt aangehoort, stond zy een wyl tydt als opgetogen daar over, dewyl zulks haar als een Donderslagh in de ooren klonk, en na dat zy eenige minuten in overdenkinge daar over hadt doorgebracht, antwoorde zy hem zeer cierlyk op de volgende wyse:

Myn beminde Broeder en Weldoener, ik zegh uw wel hondert maalen dank voor de trouwe zorge die gy altoos voor my heeft gehad, ik weet dat gy my als een zuster uwer vrouwe teder bemint, ik zal zulks ook altoos erkennen, en by continuatie de raadt die gy my zult geven agtervolgen en in agt nemen, dewyl ik my daarby altoos wel hebbe bevonden, en ten vollen verzekert ben, dat uwe het beste met my voor heeft, en dat gy my niet dan goede raadt tot myn welsyn zal geven; wat belangt de voorslagh die gy my doet, om voor my een Man te besorgen, en dat wel den Heer Notario, die alhier ten uwen huysse woont, zulk een geluk zoude ik my noyt hebben derven voorstellen, dewyl ik maar een geringe dienstmeydt ben, die niet als myn aantrekende kleederen heb, en niet veel van waardy zyn, (van haar eer zweeg zy stil, of zulks uyt eenvoudigheidt quam of met voordagt geschieden, werdt aan het gevoelen van den Leeser over gelaaten) dogh egter heb ik altoos een brandende begeerte gehad en nogh, dewyl ik mede een mensch als andere ben, schoon van de schoonste niet, om voor myn doot eens te trouwen, indien ik daar toe eenige occasie mogte krygen, ziet gy myn lieve broeder dan gelegenheidt daar toe, zo zal ik in alles uw beveelen op volgen,

volgen, en my zodanigh daar in gedragen ter uwer intentie, als gy oyt van my zoude kunnen verwagten.

Daar sweeg nu de schoonzuster van onsen Roselyntje, en na vervolgens malkander over en weder nogh meerdere beloften en verseekeringe van een onverbrekelyke vriendschap gedaan te hebben, gebodt Roselyn dit zyn bemindt zustertje direct uit haar dienst te gaan, en ten zynen huuse komen woenen, het welk zy gewillig na quam; zo dra was zy dan niet by hem woonagtig, of hy instrueerde haar wel degelyk, hoedanigh zy zigh zoude hebben te comporteren, en voornamentlyk omtrent den voorn. Notaris, daar zy nu dagh en nagt mede in een huys was, om also eyndelyk zyn doelwit te bereiken, en waarlyk, zy hadt niet langh ten zynen huuse geweest, want de natuur vormt een vrouwen tongh om den man te betoveren, of den meergemelde Notaris, (het zy die by zigh zelfs overtuygt was, dat hy door zyn gedragh geen ordentelyke Burgers Dogter, veel min eenige andere Dame tot zyn Ega zoude kunnen verkrygen, of het zy dat zy hem alrede eens aan de brief hadt laten ruyken) verliefde wel haast op haar, en wierdt zodanigh op haar versot, (mogelyk dat hem eene liefde drank was ingegeven) dat hy by continuatie by haar om het Huwelyk aanhielt, onder betuyginge en het uytstorten van tranen, (gelyk verliefde gekken gewoon zyn) dat hy absoluyt buyten haar niet konde leven; ja veel liever wenschte te sterven dan haar te moeten misschen, en diergelyke taal meer. Dese Feeks nu was, zo als gesegt is, van haar broeder Roselyntje in alles volkomen onderrigt, hoe haer te gedragen, liet haar wederliefde aan deës Notaris
ook

ook niet duyster blyken, maar wat trouwen belangde was een zaak daar toe zy NB. niet konde overgaan, zeyde zy, zonder de toestemminge en het goedvinden van haaren beminden broeder dien aangaande te hebben, want zy die in alles als een Vader erkende en gehoorsaamde, en vervolgens sloeg zy haar Beminde voor, dat, wilde hy haar ten vrouwe hebben, hy die zaak aan haar Broeder moeste voorstellen, en in gevalle die met dat huwelyk content was (dat egter na haar gedagten al

vry wat hard houden zou) zy dan ook berydwilligh soude zyn, met hem in het huwelyk te treden, (dit was nu het regte But dat ons Roselyntje voor hadt gehadt en zagt). Het Notarisje, dat na dit Schepseltje als Etna brande, oordeelde op dat gunstigh gekreegen declaratoir van zyn beminde, geen tyd te moeten versuymen, versogt zyn huysvester nogh dien zelven avondt by hem in zyn Camer op een Pype Tabak en glaasje Wyn, het welk Roselyntje, die van alles door zyn zusje in stilte was verwittigt, geensints afsloeg, maar direct accepteerde, (nu verbeelde hy, zo als ook waar was, het spel al half gewonnen te hebben,) op het gestelde uur tradt onsen Roselyn met een ernstigh weesen de camer des Notaris in, (want het yser moest gesmeedt worden terwyl het heet was) salueerde hem met veel deftigheid, en na dat over en weder eenige complimenten waren afgelegd, wierdt Roselyntje aan een tafel geplaatst, waar op een thee blaadje (in de plaats van schenkbort,) met twee kelkjes stonden; in den beginne liepen de discoursen tusschen dese twee personagien over indifferente saken, dat Roselyntje, om de waarheidt te zeggen, al vry wat verveelde; maar eyndelyk onder het beneficeeren
van

(17)

van de vierde bottel, wanneer den Notaris eenige couragie daar door in het lyf hadde gekregen, zo begon hy aan Roselyntje openhartigh te openbaren, even als of die van alles onkundigh was, de overgrootte liefde en standvastige genegentheydt welke hy voor desselfs zustertje hadt, en dat hy niets vieriger wenschte als haar tot zyn vrouw te hebben; dat hy zulks haar ook meer als eens hadt betuygt en ernstigh gedeclareert, dat zy zigh ook geensints afkeerig daarvan hadde getoont, maar ten contrarie insgelyks eene tedere genegentheidt voor hem doen blyken, maar dat hy haar geensints tot het huwelyk konde disponeeren, sonder dat zy alvorens versekert was, dat zulks met volkomen genoegen en goedvinden van haar Broeder zoude zyn, en dat zy buyten desselfs toestemminge daar toe niet konde overgaan, also zy te veel verpligtingh aan hem hadt, dat hy om die reden hem particulier versogt hadt, zulks te communicateeren, en te gelyk versoeken, hy dogh zo goedt wilde wesen, en zyne toestemminge tot dat huwelyk te geven, dat hy hem daar mede in allen deele zoude verplig-

ten, en hy altoos by voorkomende occasien zoude tragten die goedheid te recompenseeren.

Den Leser kan ligt begrypen hoe ons Roselyntje, die zigh als van alles onwetende aanstelde, over die deftige Oratie in zyn schelms hart moet gelagchen hebben; hy antwoorde daarop den Notaris, dat hy zyne zuster met geen ander intentie ten zynen huys hadt ingenomen, dan om zyn beminde huysvrouw die zwakkelyk was, (dat is 'er eentje) wat te ondersteunen en behulpsaam te weesen, en indien hy gedagt hadde dat tusschen hem en haar eenige vryery zoude hebben onstaan, hy haar wel

C buyten

(18)

buyten zyn huys zoude gehouden hebben, dat hy oordeelde zyn zuster nogh jongh genoegh was om te trouwen, en daar mede nogh wel wat konde wagen, dat om een huyshoudingh wel te regeeren al veel aan vast was, en dat hem boven dien, die voorslag als een Donder in de ooren klonk, want dat de ordentelykheid (wie dat niet al van ordentelykheid weet te spreken) wel hadde vereischt, dat aan hem eerst de Conversatie was versogt geweest, en diergelyke discoursen meer, en besloot dan eynedlyk, dat hy daar toe voor als nogh zyne toestemminge niet konde geven, maar eenige tydt zigh daar over zoude beraden.

Den Notaris kreegh op dat onverwagt antwoord, 't welk hy geensints hadt verwagt, kleur op kleur, de Droefheid welke hy daar over betoonde is onbeschryfelyk; ja het scheen dat de liefde tot zyn beminde voorwerp daar door hoe langer hoe groter wierdt, te meer, terwyl de mensch doorgaans het begerigst is, na dat gene 't welk hy vreest niet te zullen krygen, en nogtans daar na haakt, (en geen wonder, want het scheynt dat by de liefde een soort van iets is, dat niemandt ons weet te zeggen wat het is, dogh aan welke raasende hartstogt de jeugt is bloot gestelt, ja zy dwingt zelfs een Vorst om een Leenman te worden van zyn eygen Vasallen,) hy konde byna door de ontsteltenis die hem daar door als op het lyf was gevallen, geen woorden uytbrengen. Roselyntje, die hem van ter zyde vast als een grimmikende Aap gestadigh aansagh, even zo ieverigh als een Starrekyker een Maan Eclips begluurt, en zigh nauwelyks van lagchen konde ont-

de regte goud vink die Roselyntje zegt,) mits hy als dan zyn toestemminge tot dat huwelyk zoude geven; kort om, die presentatie accepteerde Roselyntje, de schultbekentenis wierdt vernietigt, Roselyntje gaf zyn toestemmingh tot dat huwelyk by handt en mondt, en Mejuffrouw de aanstaande Bruydt, (die als nieuwsgierigh zynde van tydt tot tydt hadt staan luysteren na de voorn. verhandelingh) wierdt door haar beminde in zyn Camer introduceert, en zy van alles, quasie, verwittigt en geluk gewonschen, dit fraije huwelyk geslooten en in het kort voltrokken, en also dit lieve paar getrouwt. Niet langh waren dese schepseltjes getrouwt en ten huuse van Roselyntje, die nu also een effen reekening met den Notaris hadde gemaakt, woonagtig hadde geweest, of Roselyntje begon wel dra querrellen te maken, zodanigh dat de vriendschap met zyn nieuwen swager en beminde zusje ten eenemalen den bodem was ingeslagen, en dat paar jongh getrouwde genoodsaakt waren een goed heen komen te zoeken.

Nu was Roselyntje, zo als gemeldt is, wel ontheft van de pretensie des Notaris, maar egter bleef zyn kelder ledigh; gelt om andere dranken in te slaan hadde hy niet, en Crediet was 'er voor hem in het minste te hopen, zo dat goede raadt duur by hem was, want om wederom op het snyders schavot te gaan zitten, scheen hy van zyn Conscientie niet te kunnen verkrygen, het zoude ook waarlyk al
wat

(21)

wat te zeggen zyn geweest voor zo een grootshartig persoon, om zigh van een Coopman wederom tot het veragtelyk ambagt van Kleêrversteller te verneederen, te meer om dat hy also veel waanwysheydt besat, als een Woekeraar gierigheidt besit, derhalven besloot hy, dewyl de voorgesegde listigheidt hem zo wel was gelukt, heel wat anders by der handt te vatten; hy begon dan onder de handt te ageeren voor Makelaar, of Beunhaas zo men zeyt, in warm Vlees, hy zal apparent geweten hebben, dat 'er zodanige luyden menigvuldig tot Amsterdam onder de Joodsche Natie zyn, die gemakkelyk hun bestaan daar van hebben. Hy maakte dan met dese en gene jonge zusjes van allerly soort en rang kennis, wist die buyten weten hunner ouders of vrienden, als zy maar eenigsints occasie konde maaken, ten zynen huuse te krygen, om also

langs dien wegh met zyn nieuw aangelegt employ een stuyver gelt te verdienen. Onder allen desen was 'er een brave Burgers dogter, wiens naam om de Famieljes wegen in desen werdt verswegen, die al verscheyden ryzen aan zyn huys hadt geweest, als wanneer zy telkens een bitter beklagh deedt, over de harde behandeling haarer Stiefmoeder. Dit meisje nu hadt een fray Capitaaltje, hoewel zy het-selve door haar minderjarigheidt nogh niet in handen hadt; hy wist zigh in zyn voornemen van de klaagliederen deser dogter wel te bedienen, en haar vervolgens onder het oogh te brengen en in te prenten, dat zy gene de minste gelegenheid van trouwen moest versuymen, als zy daer toe konde geraken, om also van die quade Stiefmoeder verlost te raken, en haar Capitaal zelfs in handen te krygen, daar dese dogter, gelyk de meeste jonge
luyden

(22)

luyden, voornamentlyk die wat warm van natuur zyn, gelyk zy was, wel aan wilde. Hy wist dan wel ras een arme Schippers knegt op te zoeken, (want hy moest tonen niet onbequaam in dat beroep te wesen) dese verhaalde hy hoedanigh de saken met het meysje stonden, en dat, wilde hy zyn fortunyn maaken, dat nu aan hem zelfs stond, hy zig als pretendent van haar moest declareeren, en vervolgens met haar trouwen, dat hy dan altoos een behouden man was. Dese Schippers gast wist hy dat zo smakelyk voor te stellen, dat die immediaat daar toe resolveert, en geen wonder ook, want het moet een slegt Soldaat zyn die geen Capiteyn zoekt worden; dus nam de vryerey tusschem hem en dat meysje zyn begin en voortgangh, ten huysse van onsen Roselyn, want haar ouders moesten niets het minste daar af weten en bemerken, dewyl andersints die goede saak, zo hy het noemde, verbruyt zoude wesen. Die vryerey gingh niet alleen zeer geheym toe, maar hadt ook spoedig zyn volkomen beslagh en accomplissement, zo dat die twee lievertjes de zaak eens waren, zigh onderlingh aan den anderen verbonden, en niet meer resteerde, dan alleen de solemniseringh hunner huwelyk; om daar nu toe te geraaken, zat men eerst wel degelyk met de handen in het hair, also men geen mogelykheid sagh, vermits de ongelykheid van personen, om van haare Ouders of Vader de nodige approbatione en toestemminge daar toe te erlangen, veel min

derfden zy in gedachten neemen aan deselve zulks voor te stellen ofte te versoeken, en buyten het welke zy egter geen geboden of huwelyksche proclamatiën konde obtineeren; maar niet langh waren zy met die vrees beset geweest, of Roselyntje, die

(23)

die tot alle geraffineerde guyten stukken en bedrogh bequaam is, wist hun wel spoedig uyt dien chaös van verwarring te redden, hy zyde dan tegens de twee geliefjes, zy daaromme den moedt niet moeste laten vallen, dat het faciel en gemakkelyk konde geschieden, om in eene andere plaats daar zy onbekent waren te trouwen, dat hy versekert was dat zulks veelmalen quam te geschieden, ja dat hy bereidt was hun in stilte te accompaneeren, en in alles dat daar toe vereyscht wierdt, behulpsaam te zyn, en indien het huwelyk was voltrokken en de byslaap daar op gevolgt, zy dan gerust hun als Man en Vrouw alhier konde neder zetten en wonen, dat de ouders en vrienden in den eersten opslagh daar van wel een groot geraas en bohay zoude maken, maar dat die eenigsints bedaart zynde, en als wel siende daar geen herdoen aan was, zigh wel te vreden zoude moeten stellen, en met dat huwelyk troosten.

Die heylsame raadtgevingh van Roselyntje behaagde deës twee geliefjes ongemeen schoon, en men resolveerde, zonder zigh enigsints daar op te bedenken, ten spoedigste met Roselyntje die reys aan te neemen; het gunt zy nodigh hadden wierdt in alle stilte en haast gereedt gemaakt en vervaardigt, en dat geselschap neemt de reys aan; vervolgens gekomen zynde ter plaatse daar Roselyntje oordeelde hun voornemen veyligh ter uytvoer te kunnen brengen, geeft hy zigh uyt voor Oom en Voogt van dese jonge dogter, en bragt met behulp en adsistentie eener Soldaat van de wagt aldaar, die nevens hem voor getuygen ageerde; en daar voor drie guldens genoot, (het geen al een goede steekpenning voor een arme soldaat is, die daar voor 't
gevaar

(24)

gevaar van de spitsroede wel zoude ondergaan) zoo veel te weegh, dat zy daar de ordinaire huwelykse geboden verkregen, en dienvolgens getrouwt

wierden, en dus retourneerde dat also getrouwde paar vrolyk en vergenoegt weder binnen Alkmaar, in verwagtingh van nu eerstdaags tot de ellebogen in gelt te zullen tasten, en Roselyntje om als dan voor zyn Makelaars werk en extraordinaire moeyte een buyten gemene beloningh te genieten, dogh waaromtrent hy in spyt van zyn vernuft en schelm-sche vindingh, zo wel als de jongh getrouwde man, een gantsch verkeerde reekeningh hadt gemaakt, gelyk immediaat zal komen te blyken.

Zodra waren de ouders en vrienden van dit pas getrouwt jongh vrouwtje geïnformeert en verwittigt van haar en haar pretense mans arrivement, of adresseerden hun, volgens het algemeene zeggen, aan de Magistraat, gaven aan deselve dese gantsche saak in zynen geheelen samenhangh te kennen, (hoewel die presumptivelyk daar van by gerugten al verwittigt zullen zyn geweest, dewyl in byna alle geselschappen daar van wierde gediscureert) en versogten qualificatie om hetselve jonge wyfje, dat zo als gesegt is, buyten hun weten of toestemminge, het voorsz. clandestien en onwettigh huwelyk pretenselyk hadt aangegaan, als met den sterken arm van uit haare woningh te mogen doen halen, en weder onder de vaderlyke magt te brengen, het geen hun om gesegde reedenen ook wierdt geaccordeert, en dus dit vrouwtje, dat pas even het saat des mansdoms zal geproeft hebben, van haar lieve man ontrooft, en weder in haar ouders huys gebragt, alwaar zy na verloop van eenige tydt is overleeden, zonder, dat een geluk was, eenigh nasaat
te

(25)

te hebben verwekt, en dus heeft haar zogenaamde man noyt eenige de minste penningen van haar Capitaaltje, daar dit quasie huwelyk om aan gegaan was; magtigh kunnen worden, en niet alleen hy in zyn oogmerk bedrogen, maar den armen schurk van een Roselyntje heeft noyt iets van zyn Make-laarschap, of extra trouwe moeytens, helder noch penningh genoten, maar zagh zigh nu in zyn fielt-agtighe dessein en ongepermitteerde handelwyse grotelyks bedrogen, en gelukkigh, ja dubbel gelukkigh is het egter voor hem geweest, dat hy over dusdanige handelwyse en het deboucheeren en verlyden van jonge luyden, diestydts niet exemplaarlyk, met een berken strykstok, daar Monsieur de Scherpregher de maat mede hout, tot een afschrik

twee de zaak eens, en men kocht wel dra een chays, welke zy by den een of ander hospes zullen opgelopen hebben, die om niet te liegen, zo nieuw modes was, als of hy in de Ark van Noach was geweest, want men konde zeer gemakkelyk en ruym met zyn driën, en dan nogh een kindt daarby, in zitten, daar by was het agter paneel zo hoogh, dat
men

(27)

men nauwelyks een klyn gedeelte van het hoofd, dat daar op zittende luyden, schoon zy vry groot waren, konde zien, van kleyne of middelbare menschen was het onmogelyk, daar van van agteren iets te ontdekken, het welk somwylen niet alleen een ongemene vertoningh was, maar waar door het te meermalen gebeurde, dat de luyden of jongens de chays also ziende voortgaan, met de grootste verbaastheid des werelts riefen: Een chays op hol! een chays op hol! ten eynde de menschen langs desselfs passagie voor ongelukken te waarschuwen, waar door die zo gemeente hollende chays dan telkens door een ongemeen groot getal jongens wierd agtervolgt en nagelopen; en de spaken staken zo vast in de wielen, dat zy by het voortgaan van de chays weynig minder geraas maakten, dan de asch en vulnis luyden met hunne ratels doen. Vervolgens kochten zy op zekere dorps markt, een oudt, quaadt en rappigh paart, (zy zullen gedagt hebben dat de zulke best tegens haar leedt konde) van zeker in zyn tydt gerenomeert knollen paarden koper, in de wandelingh, bekent, onder den naam van Gerritje Pruym, die hun zodanigh in de klederen had gestoken, dat het zelve paart met hun in de rys na Alkmaar, tot twee bysondere malen, over de Heylo'er wallen of dykjies is gesprongen, waar door het onbegrypelyk is, dat zy beyden geen armen of beenen hebben gebroken.

Dit fraye tuyghje wierdt dan also ter verhuuringe aan een ieder gepresenteert; in den beginne gelukte dat vry wel, want daar quamen veel losbollen om te huur, die voor geen quaadt paart vervaart waaren, niet om dat zy plysier daar in schepten, maar alleenlyk dat zy vermaak hadden als zy daar

mede reeden, dat zy veel luyden met verwonderingh en verbaastheidt zagen toelopen en schreuwen, om die wonderlyke vouture te zien, waar van weinig modellen in dese republycq te vinden zullen wesen, maar dat nieuwtje was van geen langen duur, maar gingh wel haast over, en die fraye vertoningh zagh men weinigh meer langs straten en wegen passeeren. Wanneer nu het Zomer zaysoen ten eynde liep, wierdt dat getrouwe Rosenantje, gelykende van hoofd, als en presentie, zeer natuurlyk na het bekende Graauwtje van Change Panche, ter stallinge besorgt in een oude woningh van desen Mennonist, dat door bouwvalligheidt al een geruymen tydt onwoonbaar was geweest. Niet langh hadt dat lieve beest aldaar zyn schuyfplaats gehad, of het sloegh, hetzy zulks geschiede door honger of dorst, het geen men niet positief met zekerheidt kan melden, de balken van dat gebouw aan stukken, den Menno's gesinde sprak zyn confrater daar over aan, en insteerde om de schade daar door veroorzaakt, voor gemeene rekeningh te doen herstelt hebben en repareren, daar Roselyntje geensints aan wilde, maar het zelve van zyn hals schuyfde, als sustineerende, dat zyn confrater het zelve alleen moest dragen, en hy daar toe in genen deelen gehouden was, maar vorderde als doen in tegendeel pertinente verantwoordinge nopens ontfangh en uitgave van zyn confrater af; daar was nu alles in het wilt, niemand wilde iets toegeven, en onderlingh konde zy zigh niet vereenigen, vervolgens begonden zy malkanderen met proces te attaqueeren, en waren partyen in den hoogsten graadt; dogh na dat zy een vry geruyme tydt geprocedeert hadden, en vry wat gelt verquist, konden zy by
den

den wel zien, dat twee quade honden elkander geen zeer zoude byten, wierdt hun dispuyt by comparitie uyt de werelt geholpen, daar zy beyden niet unvergenoeft over waren, en die Compagnieschap gedissolveert, en zy wierden te zamen op nieuw weder vrienden als Olyphanten, want nu hadden zy een anderen eerst regt leeren kennen. Desen Mennist, en Roselyntje, die nu weder de handen in een hadden geslagen, zagen beyden wel dat zy by die verhuuringh geen zy hadden gespon-

nen, overleyden met malkanderen eenigh ander werk by der handt te vatten, dat weder in staat zoude zyn, de voorledene schadens, die weder- syds waren vergeven en vergeten, daar van te ver- goeden. Roselyntje, als een gebooren Gauwdief zynde, wist daar toe direct raadt, verhaalde aan den eersten, dat men voor een klyne prys in Duyds- landt alle oude vodden, daar men in Amsterdam veel voor gaf, konde op kopen, en daar onder veele Contrebande waren invoeren, waar door gevolgelyk meer dan twee maal het capitaal buyten alle kosten, zoude kunnen gewonnen werden, dat men daar voor niet behoefde uytteschieten, voor en aleer de goederen behouden te Amsterdam wa- ren gearriveert, dat hy als een snyder van zyn Am- bagt en dus een kender daar van zynde, berydt was om zelfs daar heenen te rysen, dat 'er tracte- ment genoeg in de kloosters te vinden was, en dus by na geen gelden daar toe benoodigt waren, mits eensdeels dat, de penningen voor die coop- manschap by zyn retour daar mede tot Amsterdam, in gereedtheid moesten weesen, en anderdeels dat men iemandt nevens hem, die insgelyks van die stoffen kennis hadde, daar toe mede moeste dis-
poneeren,

(30)

poneeren, want dat het rysen in die landstreek voor een persoon alleen gansch onaangenaam en niet buyten gevaar was, als werdende, alleen zyn- de, veelmalen voor een rover of dief aangesien, Den Mennist, die dat alles geloofde, vermits hy een liefhebber van geld winnen was, welke luy- den doorgaans ligt te bedotten zyn, belooft hem, in cas hy iemand in manieren voorsz. bequaam konde uytvinden, welke die reys neffens hem wil de doen, hy alsdan op zyn Roselyns arrivement met de nodige gelden ter betalinge dier coopman- schap, by hem tot Amsterdam zoude overkomen.

Weynigh dagen waren der verlopen, of Roselynt- je hadt een oude verminkte Snyder, genaamt Wyn- stok, de regte man om op de kloosters te reysen, wiens werk geheel verlopen was, weten op te zoe- ken en te disponeeren, om de aanstaande reys met hem onder den naam van knegt te doen. Klaar was nu de zaak, de knobbelboekjes wierden zo veel mogelyk voorsz. en onsen coopman Rose- lyn met zyn kreupele knegt, na alvorens afscheidt van den Mennist genomen te hebben, namen de

reys aan. Na dat zy een geruyme tydt door gantsch Brabandt en Duytslandt hadden geswerft, en genoegsaam alle kloosters afgevourageert, arriveerden die knapen waarlyk met een vol geladen schip met vodden, het welk hy daar toe expres tot Keulen hadt af gehuurdt, voor de stadt Amsterdam, aanstonds depecheerde koopman Roselyn een missive met die heuggelyke tydingh aan zyn vriendt den Menonist, op dubbel port af, zonder eenige advertentie aan zyn vrouw te doen. Den Menonist die juyst op die tydt geen geldt in cassa hadt, en het zelve zo spoedigh met geen mogelykheid wist

(31)

wiste te krygen, (dat ongelukkigh voor Roselyn was) rescribeerde zulks aan Roselyntje, betuygende zyn leedtwesen daar over, en gaf hem aan de handt, dat hy tot Amsterdam by den een of ander de benodigde gelden zoude negotieeren, zo hy best konde, dat daar altoos wel luyden toe wierden gevonden, voornamelyk als hy een per Centje meer als ordinair aan interessen uytloofde.

Men kan zigh ligtelyk verbeelden, hoe koopman Roselyntje zigh by het leesen van dien brief moet ontstelt hebben, en wat benauwtheydt hy daar door heeft uytgestaan; althans zyn reysgesel en gewaande knegt, heeft in vervolgh te meermaalen betuygt, dat hy also vriendelyk zaghe of hy ingesulte agurkjes hadt gegeten, en tusschen hem en de bleeke doot geen onderscheidt was, ja dat hy op het leesen van dien brief, langer dan een quartier uurs sprakeloos stondt, hier by quam ook nogh dat den schipper, welke de vragt by het hoopje en niet in daggelden hadt aangenomen, niet weynigh begon te morren, en vroegh aan Roselyntje wanneer hy na binnen moeste schieten, en zoude losschen, dat hy alreede drie à vier dagen schadeloos aldaar op stroom hadde gelegen, en dat hy also niet langer begeerde te blyven leggen. Roselyntje praatte zo moy als hy geleerd hadt, stelde den schipper die vry los van hoofdt was, zo veel mogelyk te vreden, en beloofde hem van den volgenden dagh te zullen losschen; hy gingh met zyn gewaande knegt van Boort, onder pretext van te zullen gaan besien of het pakhuys, daar men die koopmanschappen in zoude opslaan, in gereedheid

was gebragt, dogh in plaats van na Pakhuys te zien,
veel minder om luyden om geldt aan te spreken,
want

(32)

want hy zal vooraf wel geweten hebben die vlieger niet op zoude gaan, zet hy zyn spat, en ontvlugt met zyn cameraat, den Schipper, Amsterdam en Coopmanschap, zonder daar na oyt weder gesien te hebben, en komt met een gat vol luysen weder by zyn vrouwtje in Alkmaar radeloos t'huys. Hoedanigh het in vervolgh met dien schipper en de ingeladen vodden is afgelopen, heeft men noyt kunnen ontdekken, maar wel dat hy den Mennist op een ysselyk wys heeft afgeschildert, en daar door met denselven noyt weder in eenige goede harmonie is geweest.

Dus was deës gehele reys, en die favorable negotie, daar men zich zo veel winst en voordeel uyt voorspelt hadt, even als de twee voorgaande gevallen, ten eenemaal bombario, en Roselyntje nam eensklaps de resolutie om de coopmanschap te abandoneeren en vaar wel te zeggen; en herschiep zich zelfs in een geëxperimenteert Geneesheer of Quacksalver. Hy wist dan spoedigh eenige kleyne doosjes met zalf by den anderen in gereedheid te krygen, benefens diverse flesjes die hy vulde met zogenaamt ooghwaater, dat van zyn eygen uytvindingh was, door hem zelfs gecomposeert, en bestondt, zo den Schryver van dese zyne Levensbysonderheeden is geïnformeert, uyt Rapen nat, Roosewaater, Engelsch Sout, en de vogt van uytgeperste Pieterercelie, om hetselve een groen kleurtje by te zetten; men zoude zeggen, hoe heeft de fielt het also gepractiseert. Daar mede gingh hy op de weekelyksche marktdagen binnen Alkmaar, en ook gedurende de kermessen aldaar, op het best en volkrykste der markt, voor een drie voetigh oudt kleyn tafeltje staan, om die heylsamen Medicamenten

(33)

camenten (zo hy die noemde) uyt te venten en een iegelyk ter koop te recommanderen. Nu ontbrak hem niet dan een geestige Jongen, die in staat was om voor Gek met een Hansworste pakje aan, gelyk de mode is, te spelen, dogh Roselyntje moest

roeyen met zyn eygen riemen die hy hadde. Hy wist vervolgens met een zeer groot accent, en op gespalkt bakhuys, even als een Dorps Schoolmeester als die zingt, aan de omstaanders, die altoos by en om zulk volkje in meenigte swermen, de deugtsaamheid zyner zalf te verhalen, dat die onder adderen in een ongelooffelyke korte tydt, in spyt van alle andere zalven en groene balsems, dat by hem alle maar vodden waren, quam te genesen alle quetsuren en wonden, al waren die schoon op het gebeente toe, zeere beenen, hoofden, etteroogen of likdoorns, en diergelyke grollen meer; en wanneer hy aan het breedt uytmeten zyner heylsaam ooghwat besigh was, dat om alle zeere en lopende ooghen te verdryven, probatum, bequaam, en een preservatief, voor de op de ooghen vallende sinkens was, maakte hy zo een afgrysselyk geraas en geschreeuw onder de boeren, en loogh als een Almanakmaker, dat luyden, schoon wel twintigh treden van hem af staande, daar door niet in staat waren, eenigh discours met den anderen te voeren; en geen wonder, want het spreekwoordt zeydt wel, voor gedaan is half verkogt. In tuschen dagen en bysondere tyden, reysde hy met die Apotheecq, en een reyssak gevult met kleyne Historie Boekjes en Liedjes, in het platte landt, en gingh daar mede huys af, huys aan, zyn Medicamenten, benefens de voorsz. Boekjes en Liedjes ter verkopinge presenteeren, en aanbieden,

E   hoewel

(34)

hoewel hy daar mede zomtydts zo weynigh quam te winnen, dat tot zyn eygen noodtdruft niet konde toereyken, egter onder S. Maarten, of daar omtrent, wist hy een zekere Boerin aantetrefpen, die kragtdadigh met zeere ooghen beset was, by dese wist hy van zyn zogenaamt ooghwat met een zonderlinge aardigheit, hoewel altemaal leugenagtigh, te verhalen, de favorable uytwerksels welke het zelve hadt gedaan, en verder zodanigh te verheffen, en haar aan te prysen, dat die arme sloof daar eyndelyk geloof aan sloegh, en nam Roselyntje, voor een bepaalde stuyver geldt, waar van hy de helft contant moeste hebben, tot haar Doctor daar over aan, dewelke die Boerin in korte tydt door zyn hulpmiddelen zo verre bragt, dat indien zy zigh niet tydigh aan een bequaam en ervaren Meester, of Doctor, hadde geadresseert, zy in

korte dagen haar beyde ooghen zoude verloren hebben, en het dagligt noyt weder aanschouwt: ongelukkige en verblinde menschen, magh men zeggen, die zigh aan Landlopers of Kwaksalvers overgeven, dewyl deselve altoos door en door bedriegers zyn, en enkel maar toeleggen, om de onnosele en eenvoudige luyden van haar geldtje te beroven.

Om nu van alle verdere ontmoetinge en seltsame voorvallen welke hem menigvuldgh, als Kwaksalver, zyn wedervaren, en dit bestek te langh zoude uytrekken, alle particulier te beschryven, af te stappen, kan men egter, om daar uyt te tonen, de onbeschaamde ondernemtheid van Roselyn Kwaksalver, zyn ondeugent gedragh en handelwyse om geldt te fourneeren, in desen niet passeeren, of agterhouden het volgende geval, waar
uyt

(35)

uyt ten allerklaarsten zal komen te blyken, dat hy even gelyk is als den Caneel-boom, wienst bast of huydt aangenaam, maar welkers binnenste gantsch quaadt en ondeugent is, het zelve bestaat hier in: Hy was dan op zekere tyd met zyn Kwaksalversdoos tot Schagen, alwaar diestyds mede zodanigh een avontuursoeker quam, met dese wist hy spoedigh correspondentie te maken, en sloot daar mede, om malkanderen niet in de wegh of hinderlyk te wesen, een verdragh, uyt kragte van welke Roselyntje alleen tot Schagen de vrye vourageering zoude hebben, en den andere dat die zigh in een ander Polder of Parochie zoude begeven, alwaar Roselyntje gedurende zyn verblyf niet zoude mogen verschynen. Die bedrieger laat volgens het gemaakte verdragh Roselyntje ook alleen tot Schagen, en hy wandelde de Zyp in, en zo vervolgens de Wieringerwaard door, in welk Polder hy ten huysse van zeker wel bekende Boer komt, met wien hy onder 't drinken van een teugh zuur way en het aan steken van een pyp tabak in discours geraakt; ondertusschen laat desen bedrieger zyn oogh vallen op het eene been van den Boer, dat extraordinair krom stondt, en vroegh immediaat, of hy daar mede also geboren was, dan by welk toeval dat been andersints zo krom was geworden, en of hy daar zomwylen geen pyn aan hadde? Den goeden Boer verhaalde daar op aan desen bedrieger, dat hy also niet geboren was, maar voor eeni-

ge jaaren het ongeluk hadde gehad, dat been te breeken, dat het selve door de Meester of Chirur-
gyn welke het hadde geset, also genesen was, en
dat hy aan het zelve veelydts als het hart zoude
wayen zware pyn gevoelde; den bedrieger repli-

E 2 ceerde

(36)

ceerde daar op, dat het doorgaans zo gingh, dat
de huyslieden, wanneer het een of ander ongeval
hun overquam, zigh adresseerden, uyt vrees voor
veel onkosten, aan hun Dorps Meester of Chirur-
gyn, die nergens anders toe in staat waren, dan den
baart te scheeren, in plaatse zy hun by kundige
lyuden zoude vervoegen; ja hy verhaalde aan den-
selven wonderbare geschiedenissen, welke hy van
Dorps Meesters of Chirurgyns door hun onkunde
zyde gesien te hebben, onder anderen, dat een ze-
ker man ten platten lande insgelyks zyn been hadt
gebroken, dogh een weynigh lager als desen Boer,
en dat den baartscherder van dat dorp hetselve ge-
set en qualyk genesen hebbende, men als doen be-
vondt, dat hetselve been ten eenemalen verkeert
was geplaatst, namelyk de tonen agterwaarts en de
hiel heel vlak van voren, zo dat die man hetselve
also niet konde gebruyken, (zie zo Snoeshaan, dat
is 'er eentje, liegh voor de Duyvel vry voort om
de menschen te bedriegen) hy voegde daar by dat
hy met zyn Heer Patroon, dat een vermaardt hoog-
duytsch Doctor en Ledesetter was, en volle Neef
van den alomme vermaarden Ludeman tot Amster-
dam, welke zigh thans present tot Schagen bevondt,
(zynde Schagen een bekent Boeren Dorp in
Noordthollandt, hoewel niet van de kleynste, daar
zeker uyt de Meelsak gerolt en verquistendt per-
soon, die door het behuwelyken eener stuyver gelt,
dat genoeghsaam zo door het houden eener Hoer
binnens huys, tot spyt en verdriet van zyn egte
Vrouw, als andersints, al verstoven is en althans,
wie weet hoe kort of hoe langh, den titel voert
van Hoogh Balliuw van twee byzondere Heerlyk-
heeden, en in onbekende plaatsen met pluymen op
den

(37)

den hoedt spanceert, dat hem, als een Moolenaars
Jongen zynde, also weynigh past, ale een zekere
Timmermans vrouw, dat een holle bolle Hollan-

der en wel van de lompeste soort is, het dragen eener swarte mantel zoude passen, en welke knaap onlangs in zeeker logement in s'Hage nogh op zyn geboorte preneerde, met te zeggen, dat zyn Vader een Burgermeester in Noorthollandt was geweest, met verswyginge egter, dat het in het Dorp Schagen was, en zonder te melden dat deselve aldaar eerst een geringe Wever, en vervolgens zigh in een Meelmolenaar hadt herschepen, waar uyt men ziet hoe verwyfde gekken hun hoogmoedt willen doen blyken) zy gevalligh (namentlyk den voormelde hoogduytsche Doctor en deês zyn gewaande Knegt) daar ter plaatse quamen, en dat deselve zyn Patroon op verzoek en sterk aanhouden van den patient, dat been wederom uyt den anderen wist te krygen, en volkomen regt, zo als het voor desen was geweest, hadt geset, en die man zyn voorige gebruyk daar van wederom hadde bekomen, (deês Gauwdief zoude zeer bequaam geweest zyn om de rol van Lubbertus te speelen, in de Comedie, genaamt, de Zedemeester, of Cantoor Knegts Bedrieger,) waar op den ligt gelovende Boer den bedrieger te gemoedt voerde, dat indien zyn Patroon, de hoogduytsche Doctor, aan wiens bequaamheidt hy op dat verhaal niet konde twyffelen, in de Wieringerwaardt mogte komen, hy denselven daar over wilde spreken, en zo hy insgelyks kans of mogelykheidt zagh, zyn been ook weder regt te krygen, hy in dien gevalle met hem over zyn verdienste wel wilde accordeeren. Den vorn. Bedrieger zeyde daar op niet te weten,
of

(38)

of zyn Heer Doctor wel zo veel tydt zoude overrigh hebben, dewyl hy veelmalen noodzakelyk ook op andere plaatsen moeste wesen, alwaar zyn Edelens presentie ten hoogsten wierdt vereischt, maar dat hy dienselven avondt by zyn Patroon tot Schagen moeste wesen, en hem hetselve zoude communicereen.

Na dat desen Bedrieger, of Landloper, zyn pyp hadt uyt gerookt, bedankt hy den Boer en neemt afscheidt van hem, gaat direct op zyn Apostel paarden naar Roselyntje tot Schagen, welke nu al in een hoogduytsche Doctor en Ledesetter was herschepen, verhaalt hem zyn avontuur met den voorn. Boer, (daar Roselyntje niet alleen mede verheerlykt, maar buyten gemeen mede in zyn

schik was) en recommandeert Roselyntje, dewyl zy nu een stuyvertje konde verdienen, om niet te versuymen den volgende dagh met hem derwaarts te gaan, en hy zigh in alles als knegt zoude gedragen, maar het welke hy expresselyk bedongh, was, dat zy alles te samen gelykelyk moesten delen, en dus het oude Spreekwoort op volgen, gelyke Munnikken gelyke kappen. Roselyntje die doorgaans na gelt stonk als een Aap na Muskeljaat, accepteert, zonder eenige reserve, die voorwaarden, en dienvolgens resolveerden zy de voeteringh derwaarts, (want paarden of esels om zigh op te vervoeren, waren zy beyden niet ryk) den volgende morgen aantenemen, ten eynde zy op het middagmaal konde wesen, want schraalhals doorgaans hun kok was.

Den volgenden morgen namen deê's bedriegers, als twee Emaus gangers de reys aan, en marcheerden direct na de Wieringerwaard, zonder, om geen
tydt

(39)

tydt te verliesen, een eenigh huys aan te doen, tot dat zy ten lasten aan het huys en by den voorschreven Boer quamen, tegens welke Roselyntje, die zyn Moedertaal sprak zo goed en zo quaadt als hy konde, om voor een hoogduitscher te passeeren, ampel en breedt bevestigde al het gene zyn pretense knegt den voorgaande dagh, wegens zyn gedane cureringh hadde verhaalt, vervolgens vroegh den Boer hem, of hy ook raadt wist om desselfs been wederom zo regt als andere te krygen? Roselyntje, als een doorslepen guyt zynde, antwoordt daar niet positief op, maar als in het onsekere, en zeyde dat hy, alvorens hy zulks met zekerheid konde zeggen, hetselve been eerst nauwkeurigh moest visiteeren, of de trekkers of peesen ook te veel verstramt waren, met byvoegingh, dat hy niet dede als de Kwaksalvers, die alles maar aannamen om gelt te krygen, schoon zy geen de minste kennis van de zaken hadden, en ten eenemaal onkundigh waren, van Aristoteles, Hippocrates, Spigelius, Harvæus, en andere, die hy alle voorgaf van buyten te weten, dogh waar in hy zelfs zo dom was als een Maltheser Kok, en daar door de Lyders gehelyk bedorven, dat zulks op verre na zyn gewoonte was, maar dat hy hetselve been gevisiteert hebbende, cordatelyk als NB. een eerlyk man zoude zeggen, of 'er mogelykheidt was

om het wederom te regt te krygen. Daar gingh vervolgens de visitatie aan; Roselyntje zette zyn hoedt af, veegde het haïr uyt de oghen, streek zyn eene roks mouw op, gelyk den Acteur Sandtstraten, als die ten toneele de rol van Doctor Filebout vertoont, even als of hy den een of ander persoon zoude anatomiseren, en greep de Boer by
het

(40)

het kromme been, en kneep en knoffelde hetselve zo langh dat die begon te klagen, hem zulks zeer dede: Roselyntje zeyde daar op, dat hy nu volkomen versekert was, van het been wederom regt te kunnen genesen, dat hy zulks wel wilde aannemen, of andersints geen gelt daar voor pretendeerden; dus raakten zy te samen in onderhandelingh over de prys, en wierden het eyndelyk eens, dat Roselyntje na het genesen van hetselve, daar voor zoude genieten een sommetje van eens dertigh guldens, boven en behalven de medicamenten welke den Boer moest bekostigen, en behalven de vrye kost en huysvestingh voor hem en zyn knegt gedurende dien tydt.

Roselyntje zeyde vervolgens dat het been eenigen tydt in de pappen moest werden geleydt, om de trekkers volkomen zagt en lenigh te maken, eer hy hetselve ter degen en goedt konde zetten. Den Boer vroegh hem hoe veel die kruyden zouden kosten, dat hy dan zyn knegt met het gelt daar voor na den Apotheecq tot Schagen zoude zenden, om die te haalen, als myn Heer, den Doctor, maar op een briefje wilde schryven welke kruyden het moeste wesen. Dat zeggen stondt Roselyntje gantsch niet aan, want hy hadt daar omtrent een gantsch andere rekeningh by zigh zelfs gemaakt, en dienshalve zeyde hy dat die kruyden, dewyl het tot Schagen in den Apotheecq al zo duur en geldigh als tot Delft, by den sindelyken Kruyd-monger Spadulaan was, ruym agt guldens zoude kosten, maar dat de knegt daar niet om gezonden moest werden, also die geen kennis van kruyden hadt, en de Apothecars zodanige luyden altoos in plaats van versche groene, oude kruyden in de
handt

handt staken, daar geen kragt meerder in was, en dat die dus het gewenschte effect niet konde doen, het welk dan veelydts de Heeren Doctoren wierdt geimputeert, dogh dat hy bereidt was, en zigh de moeyte wilde troosten, tot welwesen en spoediger genesingh van deës Boer, indien die hem zyn paart en kar, benefens het gelt wilde geven, om met zyn knegt de kruyden zelfs tot Schagen te gaan kopen, dat hy dan gerust en versekert was hy goede en versche kruyden zoude hebben.

Den Boer, die nu alrede het grootste vertrouwen des werelts in Rosalyntje stelde, vondt zulks insgelyks goedt, en was daar mede volkomen content, telde hem ten dien eynde de requireerde agt guldens toe, liet desselfs paart en kar in gereedheid brengen, en waar mede dese twee fielten, quasie, na Schagen reden, dogh zy die wel wyser waren, hadden met Schagen nogh den Apotheecq aldaar niet te doen, wisten wel goedkoper kruyden te krygen, die groen en versch waren, verdeelde die agt guldens onder hun beyden, en ieder genoot volgens belofte daar van vier guldens; dat was by provisie al de eerste winst. Voorts zогten zy hier ende daar, langs de wegen en dyken eenige groene bladen en diergelyke, die zy zelfs niet kenden, en quamen daar mede blymoedigh by hun patient, die inmiddels by provisie om den Heer Doctor en zyn knegt wel te tracteeren, een brave Ham, die meer dan dertigh pondt swaar was, hadt doen koken, welke hun voor wierdt geset, en waar van dese twee knapen zo beestagtigh vraten, even als of zy in agt dagen genige spys hadden genuttigt. Na het eyndigen der Maaltydtingh den Heer Doctor en zyn knegt aan het werk

F met

met het bereyden en klaar maken der kuryden, en vervolgens wierdt desen Boer zyn been in de pappen geleidt, waar mede, dewyl zy braaf wierden getracteert, ja ongelyk beter als zy het in hunne eygen huysen konde krygen, also veertien dagen wierden gecontinueert, het welk eyndelyk den Boer, die dagelyks dat onbeschoft vreten sagh, begon te verveelen, en voorsloegh of het been niet al in staat zoude wesen om goedt geset te kunnen worden, dat het nu reeds zo langh in de

pap hadt gelegen, en hy zelfs na zyn werk niet konde omsien. Roselyntje, die van meeningh was daar veel langer te blyven, dewyl hy versekert was geen beter stallingh ergens te zullen krygen, hadt in die vraagh van den Boer niet te veel behagen, en zeyde zulks niet te geloven, dewyl die dingen zo ras niet gingen, maar egter dat hy genegen was, om in alles te tonen hy zyn best dede, om hetselve den volgenden dagh te proberen, zo alsdan ook wierdt vastgesteld.

Den volgenden dagh gekomen zynde, en na alvorens volgens aangenomen gewoonte by den Boer, braaf ontugtert te hebben, zoude ons Roselyntje zyn Meesterstuk nu tonen, om het voorn. been uyt den anderen, en wederom regt te zetten. Hy laat dan desen Boer op de werf van desselfs huys brengen, alwaar verscheyden groote bomen stonden, deedt hem een suffisant dik touw onder de armen, en bondt hem also aan een dier bomen wel degelyk vast, vervolgens wierdt een ander sterk touw onder om het gepapte been gedaan, waar aan Roselyn als doen, benefens zyn knegt, en nogh een boere kinkel of twee, met de grootste forcie des werelts begonden te trekken en
te

(43)

te rukken, om hetselve also uyt den andren te krygen, en wel in dier voegen, dat het meer dan wonder is, dat zy hetselve been den Boer niet geheelyk van het lichaam hebben gescheurt, want op dusdanige wys zoude men den Duyvel en zyn Moer wel uyt een kunnen trekken. Ondertuschen was het onmogelyk, gelyk ligt te begrypen is, voor desen Boer, om zulke sware pyn welke hy daar door quam te lyden uyttestaan of verdragen, derhalven dede die niet anders, also hy daar door dagt te sterven, dan op de lamentabelste wyse die men zigh kan imagineeren, schreuwen en bidden, dat den Heer Doctor met dat onbarmhertig trekken en rukken maar zoude uyt scheyden, dewyl hy zulks niet langer konde uyt staan, met betuyginge dat hy wel vastelyk wilde geloven, dat den Heer Doctor wel capabel en in staat was, om zyn been volkomen goed te genesen, maar dat het hem absoluyt onmogelyk was de pyn langer te lyden. dat hy veel liever met den Heer Doctor over zyne verdienste dus verre wilde accordeeren, en het been zo als het was houden, en

daar mede ten grave dalen, dan meerder diergelyke pyn te ondergaan.

Roselyntje, die met die presentatie by zigh zelfs niet te onvreden was, als wel wetende hy also min in staat was dat been te kunnen genesen, als een zekere overspellige vrouw, welke een eygenhandig declaratoir van haar geperpetreert overspelt heeft gepasseert, in staat is haar eerbaarheid te bewysen, voegde den Boer te gemoedt, dat zyn been ten minsten nogh wel vier weken met pappen behoorden onderhouden te worden, en dat hetselve by het uyt de leeden trekken daar het nu

F 2 reeds

(44)

reeds zo lange in geweest was, en wederom op nieuws te setten, zekerlyk pynelyk zoude zyn, en in geval hy zo kleynseerig en teerhartigh was, dat hy dusdanige pyn niet konde ondergaan of uyt staan, hy alsdan met hem in der minne en alle vriendschap over zyne verdienste wel niet ongeneegen was te accordeeren, hoewel hy voor zyn eer en reputatie het liever anders zoude zien. Om kort te gaan, na dat den Boer weder vol pyn en afgemat in huys was gebragt, wierdt over dat accordt gesproken, en partyen waren het saakje wel dra eens, in deser voegen, dat Doctor Roselyntje voor zyne dus verre gedane moeytens en verbanden eens gevens gelt zoude genieten een somma van vyftien guldens, welke penningen hem den Boer, na braaf gegeten en gedronken te hebben, met klinkende gelden toetelde, en hy en zyn gewaande knegt met veel vergenoeginge hun afscheydt namen, zynde den Boer van zyn zyde niet minder te vreden, dat hy van die gasten, die alles wat hy om zo te spreken grypen en vangen konde op vraten, eyndelyk verlost was.

Nauwelyks waren dese twee bedriegers, (een andere naam kan men hun qualyk geven) van den Boer vertrokken, of verdeelden de voorschreve vyfteen guldens onder hun, even als zy de voormelde agt gulden hadden gedaan, en dede de gantsche wegh langs niet dan hartelyk lagchen, zo over de onnosele ligtgelovigheid van den Boer, als over de listige en politieke handelwyse welke zy daar omtrent in het werk hadden gestelt, en tot hun intentie, dat maar alleen was om gelt te

krygen, volvoert, tot dat zy eyndelyk van den
anderen zoude scheidende, het welk met de grootste
vriendelykheydt

(45)

vriendelykheydt geschiede, en onder wedersyd-
sche versekeringh, dat, indien een van beyden in
het vervolg wederom zulk een, of diergelyke ge-
legentheid, mogte voorkomen, altoos in manie-
ren als vooren met den anderen te zullen corres-
pondeeren.

Het is waar, veel luyden komt het als onbegryp-
lyk voor, dat de Kwaksalvers en zulke Canailjes,
die gestadigh in het boeren landt omswerven, aan
het broodt kunnen komen, maar die voorschreve
gevallen, en andere, welke men in menigte van
zodanige gasten zoude kunnen allegeeren, zien en
hooren, moeten wel haast uyt hunne verwonde-
ringh getrokken worden. Men moet my in desen
niet tegenwerpen, dat de luyden of boeren ten
platten landen mede menschen zyn, (schoon zy
gestadigh met beesten omgaan) en dus ook haar
natuurlyk verstandt hebben, derhalven aan het
zeggen van zulke bedriegers geen geloof zoude
kunnen slaan; daar op zoude men moeten ant-
woorden, datter van den beginne der werelt, bose
en bedriegelyke luyden zyn geweest, dat die 'er
nogh zyn, en na ons wel wesen zullen, dat men
ook even altoos ligtgelovende lieden heeft gevon-
den, en altydt vinden zal (als waar zulk een ge-
brek by geboorte) dat de continueele ondervin-
dingh ons reeds lange zulks geleert heeft, en da-
gelyks nogh leert, zelfs dat luyden die bereeds
grotelyks bedrogen waren geweest, zigh op nieuw
weder hebben doen bedriegen, zonder aan het
oude spreekwoord te denken, dat den Esel hem
wagt, alwaar hy zigh eens gestoten heeft, boven
en behalven dat alles zyn de Kwaksalvers door-
gaans doorsleepen ondeugden, welke geen zin in
het

(46)

het werken hebben, en met een listige tongh voor-
sien zyn, waar door zy de luyden die maar ee-
nigh gehoor aan hun geven, in het net weten te
krygen, en te verleyden; en geen wonder dat
een hedendaags schepsel zo swak is, want onser

aller Moeder Eva, liet zich tegens de waarschouwing en het gebodt des Heeren wel verleyden.

Door de even genoemde gevallen en meer anderen van minder realityt, die dit korte bestek niet toelaten specificice te verhalen, dorst onsen Roselyntje zich niet meerder met zyn kwakdoos in 't boeren landt begeven, uyt vrees van armen en beenen stukken geslagen te zullen worden, waar voor hy in der daadt niet bewaart was, dewyl zyn guyterryen alomme rugtbaar wierden, derhalven huurt hy een kleyn oudt bouwvalligh huysje tot Boekel, onder de Jurisdiction deser Stadt, dat ook reeds voor eenige jaaren is ingestort, en begon aldaar Foesel te verkopen, aan de Poepen, daaromtrent wonende boeren, en enkele voorby passerende voetgangers van de slegte tydt; dogh also die tapneringe aldaar gantsch niet quam op te nemen, wierdt het als doen also eene slegte en beklagens waardige tydt voor de boeren, hun Endvogels en Visbunnen, als het voor de Duytschers is, wanneer aldaar in Duytslandt een leger van hondert duysendt Franschen campeert, geen nagt passerende of dese of gene boer vermiste Endvogels, of vondt een groote nederlaagh in zyn Visbunnen; de gedagten liepen wel op Roselyntje, dewyl hy in de armste staat des werelts was vervallen, en byna geen stuk brood konde krygen, maar egter konde zy zulks positieve niet bevestigen, derhalven dewyl zy dagten dat die Marodes eeniglyk

(47)

lyk uyt armoede voortquam, bragt zo nu en dan den een en ander boer hem een gestorven nugtern kalf, verdronken of andersints gestorven lam, het welk hy altoos greetigh aannam, in afwagtinge daar door hunne Enden en vis gerust en ongemoeyt zoude blyven leggen, maar dat was verre daar van daan, het was en bleef of by continuatie de Pest daar onder was, dierhalven, om zeker te weten wie dat uytvoerde, en geen verkeerde daar mede te beschuldigen, overlyden zy om Roselyntje eens te probeeren, met zeker fluks en snel boeren gast, die altoos nevens zyn vaar en broeder, zo als Roselyntje niet unbewust was, voor een regte stroper was vermaart, de proef daar af te nemen, en dat voornemen wierdt aldus werkstelligh gemaakt:

Die boere knaap komt op zekere voordemiddaghten huys van Roselyntje, welke hy t'huys vondt,

eyschte een stuyvers glas genever, en geraakte onder het drinken van dien met hem ampel in discours. Na eenige woordenwisselingh verhaalde dese boere gast hem, dat zekere daar omstreeks wonende boer, welke hy noemde, een capitaal hok met Endtvogels hadt, waar van hy wel eenige konde missen, zonder dat hy zulks gewaar wierdt, sloegh dierhalven aan Roselyntje voor, om daar onder dien nagt, dewyl het alsdoen donkere Maan was, een slagtingh te maken, en den buyt te samen te deelen. Roselyntje, die van den Hemel geen aangenamer taal konde wenschen, was daar mede gantsch in zyn schik, te meer, dat hy daar toe een trouwe helper en compagnon verbeelde te hebben, resolveerden dat zy den anderen ten dien eynde des avonds als het donker was zoude aanspreken.

Inmiddels

(48)

Inmiddels gaat dese wel doorslepen jonge Boer, (volgens belofte met de andere Boeren) na desen Boer welkers Enden hok desen nagt stondt gespolieert te werden, verwittigt hem van alles, en overleyde daar mede, dat, vermits hy met Roselyntje dien nagt op zeker pepaalt uur, ten voorsz. eynde zyn Endenhok zoude komen bezoeken, dat hy zoude maken een snaphaan met los kruydt, zonder scherp daar op, in gereedheid te hebben, en tot dat gesteldt uur op blyven, en wanneer hy eenigh geraas aan zyn Endenhok zoude hooren, het geen desen jongen Boer wel zoude maken dat hy hoorde, om also te strekken tot een teken zy daar waren, hy alsdan zyn snaphaan zoude losschen, den jongen Boer nedervallen, en zigh als doodt houden, om also te zien hoe Roselyntje zigh in die omstandigheydt zoude comporteeren en aanstellen.

Den donkerte gekomen zynde, stapte desen jongen Boer en Roselyntje, die bereeds al brande van begeerte, met veel vrolykheydt naar het bewuste Endenhok, daar vervolgens by komende, maakte desen jongen Boer, met daar tegens aan te schoppen en stoten, een vry goort geraas, waar door den Boer, die ieverigh de wagt hieldt, (gelyk jaloursche mannen omtrent hunne vrouwen wel doen, schoon patientie en silentie het beste hulpmiddel tegens het uytbotten der hoorns is,) hun wel ras gewaar wierdt, doet zagtjes zyn deur open, lost

zyn snaphaan, daar hy vry wat kruyd hat op ge-
set, en maakte een geraas en getier of hy alles
wilde vermoorden; ondertusschen valt desen jon-
gen Boer op het afgaan der snaphaan neder, even
als hy doodt was, en Roselyntje, zonder na zyn
cumpagnon

(49)

compagnon, die hy zekerlyk doodt agte te zyn, om
te zien, laat den boer zyn agterste kyken, kiest het
hasen padt, dat is regt toe, regt uyt, voor uyt is de
wegh, en komt doodelyk ontstelt en verbaast by
zyn vrouwtje, aan wien hy, na alvorens iets voor
de schrick gebruykt te hebben, zyn wedervaaren
verhaalt, en het droevigh ongeluk dat zyn getrouwe
compagnon daar door was overgekomen, vervol-
gens beraadslaagde hy met zyn vrouw wat in dese
omstandigheydt te doen, of hy blyven dan vlugten
zoude, tot welk laatste zyn vrouw hem aanraaden,
maar Roselyntje die wat meerder doorsigt hadt,
vondt egter goedt niet te vlugten, maar dat hy zigh
voor eerst stil in zyn huys zoude houden, tot dat
men zoude gehoort hebben hoedaanigh het met
zyn compagnon was afgelopen, of die waarlyk
doodt, dan alleen gequetst was, want raisonneer-
de hy, zoo als waar is, is de vent direct doodt ge-
schoten, kan niemand my bewysen dat ik een com-
plice van hem ben geweest, vermits door de duy-
sternis zulks onmogelyk was geweest te zien, en in
cas hy gequetst is, magh men tragten den boer te
vreedten te stellen, dat na zyn gedagten wel zoude
gaan, om dat dese jonge knap en zyne ouders lan-
ge jaaren in die buurt gewoont hadden en nogh
woonen.

Den volgende dagh hielt Roselyntje zigh wel stil
in huys, zonder hem aan iemandt te vertoonen:
even na de middagh, siet zyn vrouw, die casueel
in of voor haar deur stondt, desen jongen boer met
zyn schuytje, waar mede hy dagelyks gewoon was
ter verkopinge van karnemelk na de Stadt te varen,
voor by haar huys, na zyn ouders wooningh roey-
en, zy konde haar eerst niet verbeelden dat het

G   denselven

(50)

denselven was, maar dagt dat haar gesigt haar par-
ten speelden, of dat het zyn boose geest moest zyn,
dogh wel scherp toekykende, bevondt zy in der

daadt het denselven te weesen, te meer hielt zy zich daar van versekert, om dat haar als doen in gedagten schoot, zy noyt gehoort hadt dat de geesten van overleedene hun op het water met roeyen eener schuytje vertoont hadden, loopt naar binnen, en verhaalt zulks met groote verwonderingh aan haar man, die hetselve in den begin niet konde, maar eyndelyk op haar verseekeringh moeste geloven, derhalven om in allen deelen daaromtrent zeker te wesen, gingh hy onder de handt by dese en gene informeeren, of de jonge boer, die hy voorgaf in eenige dagen niet gesien te hebben, siek was, waar op hy telkens ten antwoord kreegh, die fris en gezondt was, zonder dat iemandt van zyn siekte hadde gehoort, ja sommige zyden hem dien dagh gesien, anderen wederom gesproken te hebben, zo dat daar door de vrees van Roselyntje genoegsaam ten vollen bedaart was.

Het duurde ook weynigh dagen of Roselyntje ontmoete hemselves in persoon, vroegh hem derhalven of hy gantsch niet gequetst was geweest, den jongen boer, als openhartig zynde, verhaalt hem de gantsche historie en de reeden welke tot die bedriegery de aanleyding hadt gegeven, en dat men nu daar door eensdeels konde opmaaken, welk persoon by continuatie die guyten stukken hadde bedreven, en dat men anderdeels hoopte, hy daar mede zodanigh geleert zoude wesen, van diergelyke boeven stukken niet weder te ondernemen.

Men kan ligt begrypen hoedanigh Roselyntje moet toegehooft hebben, wanneer hy hoorde dat
zyn

(51)

zyn gepleegde foelberyen alweder waren ontdekt en publyk geworden, en om niet te liegen op zo een en diergelyke manier kan men een iegelyk, ja den drommel selfs, schoon nogh zo loos, wel misleyden, want om zulks te doen zyn honderden van middelen uyt te denken, ja men zoude even gemakkelyk een hospes kunnen dronken maken, deselve in een slede doen dragen, en verder also transporteeren na de Beurtman welke van Amsterdam op Swol vaart, en daar mede voor ballast doen overvoeren; hy resolveerde by zigh zelve dan om voor eerst in die buurt daar mede halte te houden, hoedanigh hy zigh inmiddels in andere Parochies heeft gecomporteert, zal hy, wanneer hy zyn Conscientie (zo dat dingh by hem bekent is, daar den

volgens is hy door zulks, altoos dus verre, de Justitie ontdoken en ontgaan.

Gedurende dese zyne armoedige staat, en op het Zeggelis, even buyten de Boompoort der voorsz. Stadt wonende, begingh hy mede een ondeugende pas, hy had by zyn vrouw verscheyde kleyne kinderen

(53)

kinderen, waar van 'er nogh twee in leeven zyn, waar van den oudsten een ordentelyk deugtsaam man is, maar de jongste geen haïr beter dan de vader, dewelke loopen zoude leeren, hy komt om die reden by zeker timmerman, welke alsdoen en nogh huyn ten dage binnen Alkmaar op de Laat woont, en vraagt aan deselve of hy geen wagens verhuurde waar in men kleyne kinderen leerde loopen, dese man antwoordt eenvoudigh van ja, en dat de huur daar van wekelyks eene stuyver was, dogh of de huur een stuyer dan een schelling bedroegh was indifferent, want Roselyntje geensints in gedagten hadt, oyt iets daar voor te betaalen, zo als ook aanstonds zal blyken, en was derhalven daar mede te vreden, dongh geen peningh af, en nam die loopwagen op zyn pokkel mede na huys; na dat hy die agt-en-veertigh weeken hadt gehad, zonder een duyts huur daar voor betaalt te hebben, gingh dese timmerman eyndelyk na hem toe, vroegh of hy gelt voor huur konde krygen, (dat was aan een dove mans deur geklopt) en wanneer hy hem den wagen weder t'huys zoude brengen? Roselyntje versogt eenige dagen uytstel, en beloofde by het t'huys brengen van de wagen, te gelyk de verschuldigte huur te zullen voldoen, daar dese timmerman zigh mede te vreden liet stellen en af payen.

Wat gebeurt 'er, Roselyntje wilde zyn woord houden, namentlyk de huur betalen als hy de wagen t'huys bragt; om dat nu te ontgaan wist hy in zyn buurt een baanders jongen op te zoeken, die voor hem op een vroegen morgen, die wagen uyt zyn huys op het bolwerk by de Boompoort bragt, vervolgens vroegen dese en gene Luyden, welke tegens

(54)

tegens den avond met wandelen aldaar passeerden, wiens wagen dat was, en of die niemandt toe-

quam? Roselyntje die zigh met dien jongen mede aldaar bevondt, zeyde zulks niet te weten, maar wel datter menschen in de stadt waren die zulk tuygh verhuurde, dat hy onder anderen meende, dat zeker Timmerman op de Laat, digt by het groot Nieuwelandt zulks dede, en dat het apparent die man zyn wagen zoude zyn, dienvolgens versogt hy die Jongen, dat voor af also bestoken was, na die man te gaan en vragen, of hy zodanigh een wagen vermiste, dat diergelyk soort op het voorsz. Bolwerk stond, zonder dat iemandt wist wie deselve toebehoorde, en voor welke trouwe adisistentie hy desen Jongen met twee stuyv. beloonden timmerman op het Bolwerk komende, waarvan Roselyntje zigh bereeds geretireert hadt om niet afgerost te worden, zagh aanstonds dat het deselve wagen was welke Roselyntje van hem in huur hadde, was genoodsaakt deselve mede na zyn huys te dragen, en spreekt vervolgens Roselyntje om de verschuldigde huurpenningen aan, en omtrent de slegte behandeling met de wagen. Roselyntje ontkent alles, en excuseert zigh daarvan, dese timmerman die eerst dagt zulks uyt raljerie of armoede voortquam, sit eenige tydt met manen stil, maar naderhand verstaande dat Roselyntje zelfs de gek met hem scheerde, dewyl hy zyde aangenomen te hebben de huur te betalen als hy de wagen t'huys bragt, dat den timmerman de beleeftheydt hadde gehad die zelf te halen, hy uyt dien hoofde niet aansprakelyk was, (waarlyk een schrandere streek van Roselyntje) begint hy wat ernstiger om de voldoeninge aan te houden, dogh dat
was

(55)

was alles te vergeefs, zo dat dese timmerman eyn-delyk de vryheydt gebruykt om Roselyntje tot twee distincte reysen, eerst by de Hofstraat in de goot aldaar, en naderhandt by de Boampoort met twee suffisante vyftande forken, die hy by geboorte hadt gekregen, braf af te rossen en slaan, in vertrouwen dat zulk gevoeligh manen meerder zoude helpen, dan dat hy het op een andere wys gelyk voor desen dede, dogh het spreekwoort zyt, het is vergeefs gefluyt, als het paart niet pisschen wil; Roselyntje vroegh na vriendelyk manen, nogh naar harde slagen even veel, en die goede man heeft tot heden zyn gelt van hem niet kunnen krygen of magtigh worden.

In dien tydt had Roselyntje het zo arm dat, indien hy en zyn huysgesin van dese en gene goede luyden niet waar ondersteunt geworden, zy alle te samen zekerlyk van honger zouden hebben moeten creveren; onder die goede luyden was onder anderen zeker gulhartig en medelydent Heer, die na zyn vermogen zonderlingh en buyten gemeen veel goed aan behoeftige huysgesinnen dede, by desen Heer zyn vrouw wist de beminde van Roselyntje, als zy het een of ander aldaar kreegh, telkens haar bitter beklagh te doen, het welk van dat gevolgh was, dat die Mevrouw beloofde, als 'er iets open quam daar haar wat in konde doen, zy by denselven haar devoir zoude aanwenden, voor haar en haar man. Roselyntje, hetselve van zyn vrouw verstaan hebbende, en die zo als meer gesezt een doorslepen fielt is, wist wel haast iets te practiseeren, trekt om zo te spreken zyn stoute schoenen aan, dat is te zeggen, hy duyvels assurant is, gaat in persoon na dien Heer, verhaalt
zyn

(56)

zyn sobere en naare toestandt, en versoekt teffens, dat vermits 'er wel occasie zoude zyn om voor zondanige behoeftige luyden als hy was, met een huys-houding van kindern een bestaantje te besorgen, in de gunst van dien Heer te zyn. Desen braven Heer vroegh hem derhalven of 'er iets vacant was, met betuyging hy in dat geval wel een goed woord voor hem wilde doen. Roselyntje haalde de Schouders op en zyde met een bedrukt wesen, niet te weten dat het een of ander open of vacant was, maar dat tot dus verre alhier in Alkmaar gepermitteert was aan een iegelyk die maar wilde, secreten te leegen, en 'er vermits die vryheydt zo menigvuldigh waren, dat het weinig wilde zeggen, maar dat wanneer de Heeren van de Regeeringh daar van eene bedieningh konde goetvinden te maken, en daar toe een persoon of vier aanstellen, die in een beurs moesten werken, (dewyl hy wel wist anders niet veel te doen zoude hebben) met uytsluitinge van alle anderen, hetselve alsdan een kleyn bestaantje zoude uytleveren, en hy gaarne daar mede voorsien zoude zyn. Desen Heer declareert hem, met andere Heeren daar over te zullen spreken, en indien dat goet gevonden wierdt, ook te besolliciteeren hy met een daar toe geëmployeert zoude werden. Althans, in het kort worden ze-

Laat leggen; het was gevallig diestyds donkere Maan, dat hun voornemen begunstigde, en dus waren zy genoodsaakt voor de schuyt op de wal van het water, een brandende lantaarn te plaatsen. Aan het werk zynde moest Roselyntje altoos voor aan de berrie daar het vaatje met strondt op stont, vermits hy de klynste was, dragen; na dat door hun al vry eenige vaatjes van die drek in de schuyt waren gestort, gaat een van die gasten in stilte heen en plaats die voorschreven lantaarn aan de overzyde van de Laat, Roselyntje komt met zyn confrater, welke daar van verwittigt en bewust was, even ieverigh met de berrie, daar weder een vaatje van die genoemde specie op stont aanloopen, en marcheerde direct op het ligt hunner lantaarn af, en also op de wal komende en voort willende treden, valt hy vlak voor over in de schuyt of praam met strondt; zyn oogen en neus waren vol van die specery, en zyn mondt zodanigh daar mede vervuldt, dat zyn confraters in der daadt bevreest waren hy met hoesten en kauwen in die specie zoude gestikt en gesmoort hebben, op wat wyse zyn kleederen zullen gestelt geweest zyn, behoeft alhier niet uyt gedrukt te worden, dewyl een ieder zulks gemakelyk by zigh zelfs zal kunnen opmaken; ondertusschen meenden zyn makkers te barsten van lagchen, en dede inmiddelst niet dan vloeken en rasen, ja dreygementen aan dien genen welke zy zouden ontdekken zulks gedaan te hebben, om daar door te prevenieeren, dat hy gene suspicie op haar zoude hebben. Roselyntje, die by provisie rondtsomme bescheeten was, was zo zot niet of hy merkte wel dat die kool hem door de zyne was gestooft, keek even als eenen besetene die met

Wey-

Weywater wordt begooten, waschte zigh in de Laat zo veel hy konde af, gaat stil, dogh gantsch onvergenoegt van hun na zyn huys, om zigh verder van die vuyligheydt te reynigen, en zy waren in tegendeel verheugt hem also betrokken te hebben.

Den volgende dagh gaat Roselyntje, die alles derft ondernemen, na zeker nu al overleeden Burgermeester, verhaalt denselven dat hy, neffens nogh eenige andere knapen, door de goeditgunstig-

heydt der Heeren tot Nagtwerker was aangestelt, dien Heer welke zyn hoofd met andere affaires apparent vol zal hebben gehad, zyn gedagten daar op niet moettende gelopen hebben, onderschepte hem, vroegh wat werk hy dan by nagt dede? Roselyntje antwoorde en zeyde van secreeten schoon te leegen; ho! ho! repliceerden dien Heer, dan zyt gy een Stront handelaar van uw ambagt, wel nu wat wilt gy daar mede zeggen? Myn Heer Burgermeester, zeyde Roselyntje, myn confraters zyn zulke woeste en onbehouden menschen, dat daar mede byna geen omgange is, daar is in het geheel geen order onder hun, en verhaalde het geval van den vorige avondt, en derhalven zoude ik versoecken, dat ik tot president over hun mogt worden aangestelt. Het antwoord of apostil dat hy op dat gediensstigh verzoek bequam, was in substantie: Scheerje Strondt beer van en Canailje, gaat aanstonds de deur uyt, men zoude zeggen wie al geen President van Strondt werkers zoude willen wesen, en komt my noyt met diergelyke wisselwasses weder ophouden, of aan het hoofd te lullen! En met dat warmtje moest hy de reys aanneemen en vertrekken. Hoe naderhandt die Bur-

H 2   germeester

(60)

germeester om dat fraye versoeck by zigh zelfs zal gelagchen hebben, is ligt op te maken.

Daar mede niet opgedaan hebbende, liepen de gedagten van Roselyntje, die vry hoger gaan om gelt te furneeren als iemandt zoude denken, eyn-delyk hier op uyt, terwyl hy in dit officie was, om mogelyk daar door in wat meerder aansien by zyn kameraats te geraken, dat hy hun voorsloegh, om van de Burgery op Nieuwe Jaar en Kermissen, even als de Dienaars der Justitie, Asch en Vulnis luyden doen, in qualitydt als Strondt werkers een Nieuwe Jaar en Kermis duyte te versoecken, schoon de Strondt werkers voor het gunt zy doen rykelyk betaalt werden; zy vonden dat uyt gevonden project van Finantie op zyn raadt eenstemmigh goet, mits dat Roselyntje het woort moeste voeren, daar hy geen been in vondt, en dus stelde zy zulks ook in der daadt te werk; by zommige luyden die onnosel waren, kreegh hy wat, maar by de meeste was het antwoord, dat hy heen moest gaan, en wanneer hy in vervolgh wederom op die manier quam bedelen, hy een schop voor zyn strondt

gat tot een Nieuwe Jaars of Kermis zoude krygen, zó dat hy nogh zyn confraters in vervolgh van tydt, zulks oyt weder hebben derven ondernemen, maar sagen ingevolge die waarschouwinge daar van af, en dus hadt die door hem uytgevonden practycq om gelt te fourneeren geen de minste opgangh.

Hy wierdt door zeker Vleeshouder, in de wandelingh genaamt geweest, Ys Kaka, soetelyks gefopt, op deze wys: Dese Vleeshouder gebruykte de vryheydt om op zekere avondt zyn vaatje met strandt, dat vol was, in de Laat te goyen; Roselyntje, die met zyn confraters op die kust was, en die

(61)

die plof in het water hoorde, liep regel regt naar het huys van dese beenhakker, en bekeurde hem daar over in de boete; dese vroegh hem waar in hy gepeceert hadt, of over wat zaak hy boetschuldigh was? waar op Roselyntje hem te gemoedt voerde, hy zulks wel wist, dat hy de vuyligheidt uyt zyn secreet vaatje in de Laat hadt gestort, het welk den Vleeshouder ontkende, en hem recommandeerde te vertrekken, het geen Roselyntje dede, egter onder versekering, dat hy den volgende morgen om de boete zoude komen, en in cas hy dan nogh verder weygerigh bleef die in promptis te voldoen, hy hem zoude aanklagen. Dese Vleeshouder die wel wist dat die guyt van een Roselyntje niet zoude afhouden om die boete te vorderen, practiseerde dese List om die boete te ontgaan, staat s' morgens vroegh op en informeert by dese en gene buurluyden van hem, of hun strandt vaatje ook vol was? hy findt eyndelyk zo een, neemt dat mede na zyn huys, en plaats hetselve daar zyn vaatje altydt gewoon was te staan; vervolgens komt Roselyntje benevens een konfrater van hem, even als twee gedeputeerden dier broederschap, en vordert wederom de voorsz. boete, deze Vleeshouder begint aanstonds te vloeken en rasen, dat hy meesterlyk kon, en declareerde dat hy niets in het water had gegoyt dan alleen zyn Bloedbak, welke met bloed van een geslagt beest stondt, en dat hy zulks vryelyk mogte doen. Roselyntje, die hem niet wilde geloven, bleef op de boete insteeren, het welk eyndelyk den Vleeshouder verveelde, die hem toegraauwde en zeyde, komt hier

gy donderse Strondt vreeter, daar staat myn vaat-
je met vuyligheidt dat vol is, ziet gy nu niet klaar,
uw

(62)

uw ongelyk, gaat heen en klaagt nu over my,
zoude ik boete geven over iets, het geen ik in geen
gedagten hebbe gehad te doen, in tegendeel zegh
ik uw dat gy desen avond hetselve zal komen lee-
gen, en by aldien gy zulks niet na komt zal ik
klagen, dat een Borger op zyn tydt van die vuy-
ligheidt niet onlast kan worden; door welke lis-
tigheidt hy de boete echappeerde, dogh het welk
in vervolgh quam uyttelekken, en waar over Ro-
selyntje voornam te eeniger tydt wraak te nemen.

Ondertusschen komt het te gebeuren, datter
een Dienaars plaats van de Justitie open en vacant
werdt. Hy neemt direct wederom zyn toevlucht
tot den voornoemde goeden Heer, en solliciteert
by denselven om dat Dienaars ampt, waar mede
hy ook wierdt begunstigt, dus abandoneert hy
zyn Kakhuis leegery; dienvolgens door dit nieuw
gekregen employ, en gemunieert zynde met Stok
en Deegen, kende hy zigh zelfs byna niet, en span-
ceert daar nogh huyden ten dage mede, even als
of hy een Hoogduytsche Baron van Deux Aes of
ander Westfaals Varkens Graaf is, hy wil uyt hoof-
de van zulks, van een ieder geërt en ontsien we-
sen, dogh de luyden welke hem kennen zien hem
egter met veragtingh aan, dewyl zy wel weeten
dat den Luypaart zyne vlekken niet verandert,
dat is, zy hun verbeelden hy deselve guyt zoude
blyven welke hy altoos was geweest, en waar-
omtrent zy geensints gemist hebben.

Om nu particulier alle zyne begane klugjes en
loopjes die door hem, terwyl hy als Dienaar van
de Justitie heeft gefungeert, zyn uytgevoert, te be-
schryven, is het voornemen in dese geensints,
eensdeels om dat door hetselve dit bestek al te
wyd-

(63)

wydloopigh zoude worden, en anderdeels om dat
genoegsaam de gantsche Burgery van Alkmaar daar
van by ondervindingh genoegh weeten te spree-
ken, en hun die bekend zyn, want indien by de
Burgery huys af huys aan eens gevragt zoude wer-

den wat man Roselyntje was, zo houdt den Schryver van dese zyne Levensbysonderheeden zich versekert, datter van elken hondert ten minsten ses en 't negentigh zoude wesen, die declareeren zouden, dat hy een geraffineert schurkje en deugniet is, derhalven is thans alleen het voornemen om in gevolge het voorschrift der Schilders Patroon St. Lucas, eerst het portret, en dan het bywerk te schilderen, ook in desen eerst Roselyntje van buyten in zyn gedaante zo die nu is, te vertonen, en dan vervolgens kortelyk eenige weynige stukjes zyner bedryven aan te halen, ten eynde den Leeser daar uyt van desselfs binnenste en bywerk zal kunnen ordeelen.

Van buyten vertoont hy zigh zeer favorable, want op zyn best gekleed zynde, gaat die Sinjeur (om van onderen te beginnen,) met nette swart kamoesde omgekeerde schoenen aan zyn voeten, witte gaarn of zyde koussen aan zyn beenen, veelyds onder de knie met een moye propere kniebandt, even of het een vrouwen sinctuur is, gebonden, swarte trypte Broek en Camisool aan, een bruyne of blaauwe lakense rok wel na de mode gemaakt, om het lyf, waar van de eene beset is met vergulde spinsbekke knopen, ieder knoop ter grootte van ruym een sestehalf, aan zyn deegen een zilvere gevest, in spyt van zyn confraters, welkers gevesten van vry veel slegter alloy zyn, (mogelyk hy de gelden die de bedelaars van
buyten

(64)

buyten inkomende, hem volgens algemene gerugten moeten uytkeeren, wanneer zy in cognito alhier een almoes komen vragen, daar toe heeft opgegaart, of schoon hy geen meer regt daar toe heeft als een ketter op de benedictie van den Paus,) groote pofmouwen die tot op zyn vingers hangen, benevens een fray overhembt met een fray strookje omset aan, een swarte fluwele strop of swart zyden lindt om den hals, welkers enden hem voor de borst en om de ooren wayen, en eyndelyk een hoed op zyn hoofd, die zo scheef en barst staat, als of hy een Capiteyn der Husaren is. Zie daar het uysterlyke tegenswoordige Schildery van Roselyntje, men moet niet denken, hy altoos door den dagh en voornamentlyk by slegt weer zo gaat, dat zy verre, hy is daar toe al te net en zindelyk op zyn kleederen, ja ik zelfs

zegt den Schryver, heb hem menigmaal als het by winter slegt weder was gesien, dat hy om zyn klederen te bewaaren, in plaats van een sluytjas of rok, zo als zyn confraters gebruyken, met een mantel omhangen was, zo als veele deftige luyden van oudts plagten te dragen, en ook nogh eenige weynige deftige Burgers heden doen, en daar mede also agter zyn doemalige Heer Hooft Officier gingh spanceeren, dat hem om de waarheid te zeggen geheel niet paste, ja also min als het wyf eens zeker Dorpsschout in Gelderland zigh den titel van genadige vrouw kan aanmatigen.

Om nu kortelyk te spreken hoedanigh en op welke wyse hy zigh in functie als Dienaar heeft geëvertueert, daaromtrent is ten vollen bekend, dat hy van den beginne af tot heden toe altoos
heeft

(65)

heeft getragt en toegelegd om de Burgers hoe en op wat wyse hy maar konde, te benadeelen en in het verdriet te brengen, want hoe geringh de luyden misdeden, (als dat voor een misdreyf is te nemen,) het zy met onder Kerktyden een vengster open te zetten, om daar door ligt te erlangen, of dat de Dienstboden, schoon buyten weten hunner volk, het een of ander in het water goyden, of op eenige andere daar toe niet expres gedestineerde plaats neder wierpen, het zy op enige andere manier hoe geringh het ook mogte wesen, wist hy de zodanige altoos te bekeuren, en de boetens scherpelyk in te vorderen, om de geringe aandeel welke hy als delateur daar van quam te trekken, waar door hy ook by de gehele Burgery unaniem, den naam heeft verkregen van Burger plager, en zigh zo gehaat gemaakt, dat verscheyde Burgers als zy hem zien aankomen en dienen te passeeren, een andere wegh ingaan, om reeden dat hy altoos, schoon met een geveynst en valsch hart, beleefdelyk zyn hoedt aflight en groet, en de menschelyke wellevtheydt vordert, ten minsten onder luyden die niet al te trots en moedigh zyn, en maar een medioker oordeel hebben, men alsdan insgelyks zyn hoedt dient af te nemen, schoon het nogh zo een gemeen persoon mogt zyn, om daar door also te prevenieeren, dat zy voor zo een onwaardigh schepsel niet weder behoeven te groeten.

Tot een bewys van het geallegerde dient onder anderen, dat hy zeker Molenaar binnen Alkmaar, die apparent de mildadigste geveer niet zal zyn, tegens welke hy altoos een onversettelyke haat hadt op gevat, in een week tot drie distincte

I rysen

(66)

reysen op zyn kar zittende ontmoete, schoon hy staps te voet rede, (na gedagten hy daar op gevigileert zal hebben,) hy denselven daar over ook tot drie bysondere malen, in de boetens daar teegens gestelt, bekeurde, en die man agt of negen gulden heeft gekost. Dit begon den Molenaar te verveelen, welke onder anderen by het betalen van de laaste boete tegens hem uytvoer en zeyde, daar dondersche Schurk daar is de boete, maar ik beloof uw, dewyl hetselve dat ik heb gedaan, alle dagen door anderen ook geschiedt, daar gy niet na omsiet, schoon zy by uw zyde langs passeeren, indien gy my de pots weder bakt, zal ik eens probeeren of ik uw deugniet in het water kan goyen, dan gy myn, weest daar vry versekert van, met uw confraters heeft geen enkel mensch oyt different, en met uw altoos. Roselyntje, die overtuigt moet zyn geweest, dat hy dien man, welke een sware huyshoudingh met kinderen hadt, waarlyk te hart hadt gehandelt, of dat die zyn belofte zoude nakomen, belooft dat hy denselven in vervolgh ongemoeyt zoude laten passeeren. Korte dagen daar aan komt desen Molenaar met een kar vol zakken langs de Voormeer ryden, siet Roselyntje van verre met die passagie aankomen, wilde hem aanstonds beproeven, en springt boven op de zakken welke op de kar stonden; Roselyntje genevens de kar komende, trekt zyn hoedt in de ogen en siet den Molenaar als een gluyper van ter zyde aan, zonder een woordt te spreken; inmiddelst riep den Molenaar hem gestadigh toe, hy durft niet! hy durft niet! dogh hy liet zulks ongemerkt doorgaan, want op de minste tegenspraak, zoude den Molenaar volgens zyn vast genomen

(67)

nomen besluit, hem de diepte des waters aldaar eens doen peylen hebben, en met een te sien of hy zigh in tydt van noodt met swemmen konde

de, wat hy ter verkopinge presenteerde? Dese Coopman dewelke hem aanstonds voor een regte schavuyt aansagh, en dat de doorns der guytery uyt zyn oogen waren te sien, antwoorde hem, dat hy met geen winkel knegt te doen hadde, (zo als in dat cas waar was). Roselyntje trekt zyn hoedt in de oogen, kykt hem met een paar Gaauw-diefs oogen aan, en vordert boete van die man, die niets gedaan hadt als het gene hy vermogt te doen, wierdt gedrygt in cas hy geen boete wilde geven, agter de slooten gebragt te zullen worden; wat zoude hy doen, hy was hier vreemt, wist de keuren niet, en hadt geen kennis, was derhalven gedwongen daar voor gelt te geven, en maakten het af voor een sommetje van tien guldens.

Het is ook wel ter contrarie gebeurt, dat hy lieden zonder adsistentie van iemandt goedt afnam, daar hy sustineerde impost van betaalt moest zyn geweest, (of hy onder den duym te gelyk
voor

(69)

voor toesiender ageert weet men niet zeker, althans hy wordt niets betrouwt) en welke goederen hy eyndelyk na verloop van tydt, met hangende poten, zo men zeydt, wederom heeft moeten brengen van waar hy die gehaalt hadt, dat waarlyk een moye zaak was. Somtydts heeft hy ook gantsch niet vry gelopen van een brave dragt slagen, als hy maar onvervaarde lieden antrof; zelfs gepasseerde najaar gebeurde het, dat om te lachen is, in presentie van een zyner confraters, dat hy op de Kaasmarkt een zeker Kaaskooper een almanach wilde opdringen, dese Coopman scheen absoluut geen almanach van hem te willen hebben, liet hem maar gestadigh agter na loopen, even of hy hem niet eens gewaar wierd, eyndelyk gebruykt Roselyntje de adsurantie, om dien Coopman dan by den een en dan weder by den ander roksmouw te trekken, om hem also een almanach te willen offereeren, desen Coopman, dat geen kat was zonder handschoenen aan te tasten, en wien zulk gemaal scheen te verveelen, geeft hem daar op zo een averegse ciecinke dat hy op een volle berrie met kaas in suyselinge nederduykt, en indien de kaas werkers daar vaardigh by hadden geweest, zy Roselyntje met kaas en al ter weginge op de schaal in de waagh wel konde gedragen hebben; sie daar, deugniet, zeyde den Coop-

man, dat heb ik uw gedaan, die persoon ben ik,
zo langh blyf ik in de stadt, vindt gy het goedt,
zo klagt over my, ik wil niets van uw aannemen;
maar tegens de confrater van Roselyntje zyde hy,
die een aanschouwer van dat werk was, zo gy my
een almanach wilt presenteeren, zal ik die aanne-
men en uw daar voor beloonen, het welk den an-
deren

(70)

deren in alle ordentlykheidt dede, en Roselyntje
keek also bedrukt en onnosel, even als doen hy
door de stille wagt, op zekere nagt uyt het huys
eener Hoer in de Agterstraat wonende, wierdt
geligt en onder het Stadthuys in de boeyen of
kortegaart gebragt, in weerwil van de vlugt waar
door hy over de heyningen zocht te echapperen,
om hun also te ontgaan.

Hy moet zekerlyk ook bevreest voor slagen
zyn, (mogelyk dat hy ze al ruym genoeg na zyn
gedagten gehadt heeft,) want hy heeft te meerma-
len aan den Schryver deses betuygt, dat hy altoos
wanneer hy den Boer uyt de Wieringerwaard,
wiens been hy als Doctor, zo als gemeldt is, zou-
de cureren, ontmoete, dat veelmalen op de we-
kelykse kaasmarkt geschiet was, hy altoos voor
zigh zagh, sonder hem aan te kyken, om niet van
hem bekent te zyn, en hem vervolgens passeeren-
de als een onbekent persoon, maar dat hy den
Boer siende, zigh niet konde bedwingen van in-
nerlyk te lagchen.

Een Jaar vier à vyf geleeden, meenden hy het
Chirurgyns Collegie binnen dese stadt eens braf
ten toon te stellen, door de navolgende streek:
zyn oudste zoon zoude daar voor zyn proef als
Meester doen, hy adresseerde zigh vervolgens
aan de Overluyden van dat Collegie, vraagt hoe
veel het tentamen en examen zoude kosten? die
luyden zeggen hem daar van de bepaalde prys;
daar op informeert hy ter Secretarie wat de Stadts
Keuren daar omtrent dicteerden, en hoorde also
dat die van minder geld spraken, dus ligt daar
van Copie, zonder hem dienaangaande aan de-
selve Overluyden nader te adresseeren, laat zyn
zoon

zoon de examenen en proef doen, en betaalt de gelden door de Overluyden gerequireerd; daar op vervoegt hy zigh ter Camer van Heeren Burgermeesteren deser Stadt, doet aldaar zyn beklagh, en vertoont hoeveel de Stadts Keuren en Ordonnantien tot voldoeninge vorderen, wanneer een aankomende Meester zyn examen en proef quam te doen, en dat hy niettegenstaande dat, egter zo veel meerder penningen voor zyn zoon daar voor hadt moeten betaalen, versoekende daar in voorzien mogt worden, en de Overluyden gelast hem zyn te veel betaalde gelden te restitueeren. Burgermeesteren die altoos attent en waaksaam zyn, namen dat zo aanstonds voor geen gangbare munt aan, maar alvorens eenige uytslaghe dienaangaande te geven, requireerden de Overluyden van dat Collegie, om voor haar te compareeren en daar op te hooren; dat volle Collegie obediëert volgens billykheidt aan de ordres, en verschynen ten geprefigeerden dage voor welgemelde Heeren Burgermeesteren, zonder nothans te weten welk beswaar ten hunnen lasten was, als wanneer het voornoemde geval hun wierd voorgehouden. Die Overluyden demonstreeren aldaar op een satisfactoire wyse, zo uyt de Privilegien als Keuren hunner Collegie en immemorale gewoontens, dat zy vooral niets meer dan hun rigtig toequam van hem gevordert hadden, en wierden ook door meergesegde Heeren Burgermeesteren, na resumptie van alles, daar in volkomen gejustificeert en gebillykt; waar op Roselyntje afsonderlyk moeste binnen komen, en welk heylighje hy aldaar gekregen heeft, zal hy by recollement zyner gedagten zelfs het beste weeten.

Het

Het geval of rencontre dat Roselyntje, wanneer hy nogh Kakhuis leeger was met den voorn. Vleeshouder hadt gehad, was hem wel degelyk in geheugen gebleven, en zocht dierhalven by continuatie na occasie hem zulks op de een of andere wyse betaalt te zetten. Het gebeurde dan eens op zekere somerse voornagt dat hy desen man beschonken vondt sitten singen voor een tafeltje, met het hoedje op de knie, voor zekere kroegh in den Houten, genaamt het huys te Cyst, Roselyntje bediende zigh van die

occasie en gingh met alle spoed na de Stadts wacht, en ordonneert die propria auctoritate, dat vermits die Vleeshouder daar een ongemeen leven en geraas maakte, deselve van daar te haalen en onder het Stadthuys gevangen te zetten; de wagt gaat ten dien eynde met hem daar na toe, en vindt den Slagter in manieren voorsz. aldaar zitten, met een bierglas gevult met water by zigh, en vermits hy geen de minste molest dede, of volgens getuygenis van de waardin gedaan hadt, maakte de wagt swarigheidt dien man op te brengen, dogh eyndelyk ordonneert hy hun zulks, en dus nemen de wags den Slagter mede, maar alvorens hem gevangen te zetten, adresseeren zy hun, benevens de waardin, by den Stadts Majoor, die de onschuldt van dese man verstaan hebbende, als mede welk persoon ordres daar toe hadt gegeven, goedt vondt, dat men den Slagter, die beschonken was, om alle rusie en ongelukken te prevenieeren, dewyl hy als verwoedt op Roselyntje telkens te beuken wilde, in de Boere Gysselingh zoude brengen tot hy benugtert zoude zyn. en te gelyk om Roselyntje mede in gevangenis te stellen; dus wierdt den Slagter na de Gyselingh geconvoeert door de Stadts wagt, Roselyntje en verdere

Dienaars

(73)

Dienaars van de Justitie welke hun als doen daar by bevonden, den Slagter in de Gyselingh gestelt zynde, was Roselyntje daar over ongemeen vrolyk en vergenoegt, en meende benevens zyn confraters te vertrekken, maar vondt zigh grotelyks daar in bedrogen, dewyl zyn confraters hem ordonneerden zyn stok en zytgeweer aan hun over te geven, en zigh mede gevangen te doen stellen. In den beginne dagt hy zulks uyt enkel raljerie geschiede, maar ziende hetselve volkomen ernst was, en hy dien dans niet konde ontspringen, gaf hy met een bedrukt en nederslagtigh wesen, even als een dief die na de galg klimt, het gerequireerde over, en wierdt in de gevangenis van No. 1. geplaats, alwaar Roselyntje zo wel als den Slagter tot den volgende morgen agter de slooten gehuysvest wierdt, tot spot en spyt van ons Roselyntje, die een kuyl voor een ander hadt gegravt, dogh zelfs daar in kwan te vallen, en met al zo weynigh reputatie daar af kwam als van het vorige geval met denselven Slagter.

Een bereeds overleeden ordentelyk Burger man alhier, heeft aan den Schryver deses te meermalen

zien.

Om nu te tonen hoe barmhertigh Roselyntje met de gemene en arme ingesetenen is, daarvan zal het volgende staaltje tot een bewys verstreken: Op zekere Kermistyd, wanneer de Dienaars gewoon zyn by de Burgery een kermis duyten te versoeken, komt hy tot dat eynde onder anderen by een zeer behoeftige vrouw, diestyds in de Sakken straat wone; dat mensch doet haar beklagh, dat zy niets konde geven, en het zo armoedigh hadt, dat zy veeltyds geen brood voor hare kinderen konde kopen, dat die veelmalen wel een gehele dagh zonder eeten moesten gaan, en derhalven versogt zy geëxcuseert te wesen, Roselyntje gaat daar op heen, en zeyde in vervolgh wel eens weder te zullen komen. Daar waren in der daadt weynigh dagen verlopen, of Roselyntje, die geen windt door de hekken laat wayen, volbragt zyn beloften van wederkomen, en hielt om wat te hebben by die arme sloof aan, welke doen vier duyten ryk was, en gereedt stondt daar voor by een bakker groffe bollen voor haar kinderen te gaan kopen, vervolgens betuygde die vrouw met de tranen in de oogen, dat dat waarlyk alles was wat zy tegenwoordigh in huys hadde, en dat zy om Gods wille versogt hy haar ongemoeyt zoude laten; maar hoe mooy die bloedt praate en hoe bedrukt zy zag, was alles vergeefs, zy was ten laasten genoodzaakt, wilde zy hem slyten, die duyten over te geven, welke hy gretigh aannam, met byvoeginge het
voor

(77)

voor die tydt daar mede also pas te zullen laten, even of de goede luyden in hunne giften bepaalt waren. Ik ben versekert, zegt den Schryver, indien die arme vrouw met een zyner confraters te doen hadt gehad, die in plaatsse van die duyten aantemen, haar in tegendeel ten minsten zo veel daar by gegeven zoude hebben, dogh zyn gantsche toeleggh is mede altoos geweest, zo als hier voren te meer malen is gebleken, om maar gelt te furneeren, zonder onderscheydt op welken wys hy daar aan kan komen; den Schryver heeft hem zelfs meer als een maal hooren verhalen, wanneer hy zyn eyge boeven stukken vertelde en daar mede raljeerde, daar dan rykelyk om gelagchen wierdt, dat hy tot bekoming van gelt alles dorst ondernemen, en zigh niets ontsagh, dogh dat hy egter daar op paste, niemandt hem daar over aan de keel konde komen.

Door alle de voorschreven en meerder andere staaltjes die in desen om de kortheydt werden gepasseert, en veele bekend zyn, heeft hy zich by de Burgerey in het algemeen, zo gehaat en doemwaardigh gemaakt, dat niemand zonder de grootste veragtingh des weerelts van hem spreekt, ja door al 't welke het meer als eens van dat gevolg bereeds is geweest, dat luyden van dese of gene sterfhuysen, wel strict hebben doen verbieden, hy in qualityt als Dienaar geensints by de begravinge van het doode lyk (zo als hier in gebruyk is,) zoude hebbe te adsteeren, maar dat zulks zyn confraters vry stondt; ja ik houde my volkomen verseekert, zegt den Schryver, dat om zyn persoon alleen, de giften der Burgery in opsigte van de Dienaars, zodanig zyn vermindert, dat het voor zyn gesamentlyke confraters jaarlyks wel hondert Daalders, zo niet meer, schaden

(78)

den is, want om een kwade moeten de goede medelyden, waar door men vastelyk gelooft, dat zyn confraters, als zy hun hart regt uyt zouden spreken, hem te meermalen wel in Siberien gewenscht hebben.

Met zyn kostwinningh als Diender (daar zyn confraters een ordentelyk bestaan van hebben) was hy niet vergenoegt, tragte na nogh meerder winningh, en wierp zich ook te gelyk op als Loterye Collecteur op, daar hy apparent also eerlik medegeleeft zal hebben, als den gewese Lotery Collecteur van Helmont, althans dat werk wierd hem geinterdiceert, en moest vervolgens daar van af sien, dewyl hy assurant en onbeschaamt genoeg was, om de Burgers, welke veelyds door het uytstallen hunner goederen als andersints, de Dienaars eenigsints dienden te ontsien, zyn Lotery briefjes aan te dwingen. In plaats van Collecteur dan, want die Sinjeur moest wat meerder bestaan hebben om huysen te kopen, die hy thans door zyn onbetamelyk schrapen in meenigte heeft, verhefte hy zich tot den post van Dans- en Schermmeester, en dwong zyn vrouw, schoon die siekelyk en aan de Watersugt was, een Kinderschool op te regten; met het eerste, namentlyk als Dans- en Schermmeester, maakte hy geen groote progressen, het zy dat hy die konsten niet regt verstondr, of het zy dat de luyden hunne kinderen door zo een schabouwelyk persoon niet wilde geëxerceert hebben, en het laatste liep door de toe-

nemende ziekte zyner vrouw geheel tot niets.

Ondertusschen hadt hy speciale kennis en vriendschap gemaakt met eenen Pieter Huygen, en insonderheydt met die zyn Huysvrouw, genaamt Maritje Elders, welke om haar vaale Slangevel by de
Burgery

(79)

Burgery bekend is met de alias naam van Swarte Mie; dat Vrouwmensch, welke voor korte jaaren doodt arm was, en by na geen bed om op te slapen hadt, maar naderhandt eerst door het doen eener winkeltje, daar na houden van slapers en tappen van drank zeer ryk schynt geworden te zyn, dat voor ieder duyster en onbegrypelyk is, kan vloeken en rasen trots de beste Oostindisch vaarder, dewyl byna niets uyt haar swarte bakhuys rolt dan Donder, Blixem en Godtdomes, ja de door en door een Helhondt is; maar egter aan die ander kant zo doorsleepen en begeerigh om gelt te winnen, zonder dat het haar kan scheelen op wat wys, als de Duyvel snel en happigh is om Zieltjes magtigh te worden. Dese daar hy genoegsaam dagh en nagt by was, ten minsten meer als in zyn eygen huys, adsisteerde hem altoos uyt vriendschap, in cas van noodt, als hy weder 't een of ander huys hadt gekogt, met Jantje Constantje, na gedagten zal hy haar, die geen man na haar lyf heeft, ook wel gunst bewysinge gedaan hebben, met haar zometyds te borduuren, even als onlangs zeker Cadet dese en gene vrouwtjes, die gaarn een klyn Kaboutertje wilde hebben, en haar mans geen kans toe zagen zulks toe te stellen, uyt enkele Gulhartigheidt heeft geborduurt, om die verlegen en begerige snoepsieke Wyfjes te geryven, in hoop zy daar door bevrugt zoude worden, even als of den Afgod Anubis hun zulks in de ooren had geklonken. Op dit varken van een swarte Marry, was Roselyntje dusdanigh versot geworden, dat hy tot pleysier en interest van haar alles zoude onderneemen wat van een ondeugent schepsel te verwagten kan wesen, het welk door de volgende historie bleek, want het gebeurde in de Zomer van het
gepas-

(80)

gepasseerde Jaar 1762, dat zeker Hoogduytsche Joodt, die, volgens gewoonte ten haren huysse quam logeeren, zo als hy reeds twalf à 13 Jaaren had, ge-

daan, en alhier (schoon 'er veele bedriegers onder die Natie zyn, even als onder de Christenen) by deftige Burgers gesien is, zy en haar man dat waarlyk een goeden bloedt was, maar die door haar en Roselyntje also veel geagt wierdt als een nulletje voor aan het Cyffer getal telt, ontvingen hem volgens gewoonte beleeft en vriendelyk. Den laaten Avond gekomen zynde, en den Joodt na bed zullende gaan, wierdt in een agter vertrek dat ver van de straat was, gebragt, en geensints daar hy bevorens gewent was geweest te vernagten. Nauwelyks had hy een quartier uurs in dat ver afgelegene vertrek zich outhouden, of de deur wierdt ordentelyk geopent, en Monsieur Roselyntje, agtervolgt van zyn beminde swarte Mie, en geaccompagneert van haren onnoselen dogh deugtsamen man, Pieter Huygen, traden dat vertrek in; Roselyntje welke als Kwaksalver op de markt en kermessen gewoon was geweest een deftige harangie te doen, voerde in desen by die introductie insgelyks het woort, en zyde tegens desen Israëlit, dat doen hy de voorgaande reys aldaar ten huysen hadt gelogeert, Mejuffrouw Swarte Mie, aan goude Ryders en halve dito uyt haar kas hadt vermist en haar ontstoolen waaren, de quantityt ten bedrage eener Somma van 56 Guldens (zy zal daar van een sparpot hebben tragten op te garen) en dat schoon zy diestyds nogh andere luyden hadt geherbergt, zy egter op niemand vermoeden hadt dan op hem, niet dat hy die NB. op een dieftighe manier zoude hebben genomen, maar apparent om zich in zyn negotie voor die tydt daar

mede

(81)

mede te redden geleent, en vervolgens dat hy konde volstaan wanneer hy maar een handschriftje passeerde, dat hy die penningen van de man van Swarte Mie hadde ontfangen, en verder daar by aannam, alle weeken eene gulden in minderingh te zullen voldoen. Desen Hoogduytschen Israëlit toonde zich gantsch ongenegen daar toe, en vroegh in substantie of zy lieden dagten dat hy voor iets zoude tekenen, waar van hy noyt de waarde of schaduw van dien hadt genoten? De forceringh tot het tekenen aan de eene kant, en het regtmatigh weygeren en ontschuldige aan de andere zeyde, liep eyndelyk zo verre, dat de wettige man van Swarte Mie, en niet haar borduurder Roselyntje, in gemoede zyde, waar wilt gy lieden de man toe dwingen, gy hoort zo wel

als ik, hy 'er geen part of deel aan heeft; op welk gesegde de Duyvelin Swarte Mie haar arm ophief, die zo wit is als een swarte raaf, en haar goede sul van een man daar mede zo een duyvelse slag toe bragt, vermengt met Donder en Blixem, dat die het vertrek uyt tuymelde, en niet dieper daar weder in dorst komen als tot op den drumpel, alwaar hem gepermitteert wierdt te blyven staan, mits geen enkel woort te durven spreken. Inmiddelst zyde listige Roselyntje tegen de Israëliet, daar behoeven zoveel woorden den hals niet gebroken te worden, hier is kortelyk de vraagh, of gy immediaat het voorschreven van uw gevorderde briefje wilt tekenen, dan niet? in welk laatste geval ik order heb uw de Paternosters om de handen te slaan, en in de boyen te brengen. Men kan ligt begrypen in wat verlegenheit desen onnoselen Joodt, welke nergens van wist, op dat compliment eens Dienaars der Justitie, diens pligt het anders is, de onnosele en verdrukte

L te

(82)

te beschermen, moet geweest hebben, te meer daar hy door hun listigheid zo verre van de straat in huys was geplaats, hy niemandt tot zyn behulp konde toe roepen of spreken, waar door hy vervolgens gedwongen wierdt het van hem gevorderde handschrift te schryven en ondertekenen, waar mede Swarte Mie en haar Roselyntje bleymoedigh, als hun oogmerk volvoert hebbende, weder uyt die kamer, vertrokken, en den Joodt een goeden nacht wenschen. Na het teken en verkrygen van dat briefje, waren die twee goddelose schepsels ongemeen in hunne schik, welke nu ontdekt hadden, hoe en op welke wyse zy dien braven man Israëls hadden vervaart konde maaken, besloten zonder tydtversuym, nogh eens gelyke kans met hem te wagen. Het was dan den volgende morgen tusschen vier en vyf uren dat Roselyntje, die presuntivelyk daar ten huys de gantsche nacht in vrolykheydt met zyn Mestiesse zal hebben doorgebracht, alleen weder ter kamer intradt daar desen Joodt te bede lagh, gaande direct tot voor zyn bedde, schoof de gordynen open, en vroegh met een Judas tronie, dat hy by geboorte heeft, of hy dien nacht wat gerust hadde? den Joodt, die zyn schelms gesigt zo dra niet weder ontwaar wierdt, of altereerde grotelyks, dien deugeniet weder voor zyn gesigt te aanschouwen, en antwoorde hem dat hy lichtelyk konde begrypen, dat

een fadsoendelyk man, welke den voorgaande avondt zo was gedwongen en misleydt als hy door hem was gedaan, geen lust tot slapen konde gehad hebben. Roselyntje die een Conscientie heeft zo nauw dat een fadsoendelyk Staaten Oorlogschip daar in ruym zoude kunnen laveeren, stoorde zigh daar niet aan, also min als aan de Christelyke wet-
ten

(83)

ten welke den Joodt hem voorhieldt, dat by hem altemaal maar bagatellen waren, maar repliceerde, dat Marretje, (verstaande daar door zyn lieve swarte Mie) boven het voornoemde goudtgeldt in het handschrift van den vorigen avondt vermelt, nogh vermisten een sommetje van twee en-veertigh guldens silvergelt, aan diverse specien, met versoek hy daar van een gelyke handschrift als den voorgaande avondt passeerde, en in cas hy daar omtrent eenige verschooningh wilde gebruyken, hy Roselyntje van den Heer Hooft Officier en verdere Heeren van den Geregte, zyde ordres te hebben, hem direct zonder eenige uytstel in besloten hegtenis te brengen, alwaar hy niemandt zoude mogen sien of spreken. Daar zat den Joodt wederom tusschen twee vuuren, hy moest van de twee quaden de beste kiezen; hy considereerde in geval hy zigh gevangen liet zetten, wat ontsteltenis zulks voor zyn vrouw en ouden vader zoude veroorsaken, also die met geen mogelykheydt konde weten wat van die zaaken was, daar by dat hy van zekere Silversmidt alhier, genaamt Fokkenbergh, daar hy jaaren mede heeft genegotieert, (zo als ook met anderen) een aansienlyke stuyver gelt ter bestellinge naar Amsterdam hadt mede gekreegen, en welke gelden Roselyntje voorgaf in handen van den Hooft Officier te moeten stellen, geduurende zyne gevangenis, resolveert door alle die dreygementen wederom tot het tekenen eener schultbekentenis daar van, en dagt by zigh zelve, als ik hier uyt dit Canalje huys ben, en myne vrienden tot Amsterdam daar van geadverterert, zal ik my aan den Geregte van Alkmaar adresseeren, myne regtmatige klagten daar over doen, en hun in regten aanspreken, zo als ook effec-

L 2

tive

tive door hem is gedaan, en die Procedures nogh huysden ten dage voor de Ed. Agtb. Heeren Schepenen der Stadt Alkmaar zyn hangende.

Zoo men nu over dit geval eens natuurlyk zal raisonneeren, wat gedagten moet men daarvan opmaken? Men weet voor eerst dat iemandt die passagiers en slapers hout, en dat van allerly rangh en soort, zo als Madame Swarte Mie gewoon is, men sodanige personen niet zal plaatsen in een vertrek waar die by hun gelt kunnen komen, daar en boven zo als by fadsoendelyke lieden, men laat staan by zulke als dese Helteef is, altoos de gelt kas wel suffisant gesloten blyft, hoe heeft dan desen Joodt haar gelt kunnen magtigh worden en ontvreemden? want hy dan zekerlyk de kas moest hebben open gebroken, dat niet stil konde geschieden, en weder toe maken, zonder dat iemandt zulks gewaar had kunnen worden, dat inderdaadt een groote subtielheid zoude geweest hebben; ja waarom in plaatse van twee handschriften van hem te vorderen en af te dwingen, die pretense schult niet in een gecomprenheert? daar zyn immers geen de minste reden voor te excogiteeren; maar het naaste gevoelen hier van is, zo Swarte Mie waarlyk die gelden is quyt geworden, dat Roselyntje, dat een door souten fielt is, en ongemeen veel by zyn Matres vermogt, en by haar over alles gingh, tienmaal meer als haar wettige man, die quasie gestolen gelden, zelfs zal hebben genomen en gebruykt, zonder zulks voor haar te hebben willen weeten, en daar mede alsdoen by haar den Joodt zal hebben betigt, om langs dien weg te prevenieeren, dat zyn Swarte Mie op hem geen gedagten zoude hebben.

Voorts

Voorts is Roselyntje van natuure trots en opgeblasen, altoos genegen zyn evenmensch smaat aan te doen, die te benadelen en zigh in hun droefheydt te verheugen; tot bewys van het laaste dient, dat wanneer het gebeurt, dat dese of gene landlopers of ander slegt soort van volk gecondemneert zyn, om, zo men het noemt, binnens Camers gegeesselt te worden, dat de post en pligt der Dienaars van de Justitie alhier is, en waar van zyn confraters een aversie hebben, neemt hy niet alleen altoos dat werk zeer gewilligh op zigh, maar is daar mede in dier-

voegen verheerlykt, dat hy, wanneer hy dezulke geesselen zal, voor een gewoonte heeft te zeggen, hy wederom braf Kermis staat te houden, en waarlyk zo staat hem het geesselen zo fray en heeft daar by een houdingh even als of hy tot het Beuls ampt geboren was; zelfs heeft de Schryver hem hooren en zien zeggen, dat, by occasie hier iemandt op het publicque Schavot moest gestraft werden, hy wel wenschte om zulks te doen wierde geëmployeert, vermits hy de gelden daar toe staande zo wel konde verdienen als den Scherpregher van Haarlem; en ter probeeringh van het eerste, kan den Schryver in opregtheydt betuygen, niet alleen eenmal een brief gelesen te hebben, welkers superscriptie of opschrift was: Aan Myn Heer, den Heer Weynandt Rochel, (verstaat daar door Roselyntje) tot Alkmaar, zonder meer, dat hy zekerlyk zo moet opgegeven hebben; maar boven dien is het ook bekend, dat hy gepasseerde Jaar solliciteerende na het ampt van Binne Beul der Stadt Amsterdam, het welk egter in spyt van zyn bakhuys, zyn neus die nogh na de Stront daar hy in viel ruykt, voorby is gegaan, zigh aldaar in de logementen en kroegen baptiseerde met
den

(86)

den tytel van Heer Onderschout der Stadt Alkmaar, daar hy in tegendeel een particuliere Hyduk van de Justitie is, daar niemandt eenige de minste agtingh voor heeft.

Middeleryl komt de wettige huysvrouw van Roselyntje te sterven, hielt daar van een deftige uytvaart, liet de Heeren Doctoren in de Medicynen, (na gedagten om dat zyn oudste zoon een Meester Baartscherder is, alhoewel zulks tot hem geen relatie hadt) en andere Heeren van fadsoen, welke men om reeden in desen niet zal noemen, versoeken over dat Sterfgeval hunne huysen te sluyten, dogh aan welk versoek, schoon het door een gebeste Achilles wierdt verrigt, geensints wierdt voldaan, dat grotelyks tegen zyn ingebeelde verwagtingh was, en nogh meer dat niemandt van die verzogte sluyters als vrienden, welkers getal diep in de sestigh bedroegh, by het ter aarde bestellingh van het doode ligcham zyner vrouw adsisteerden, dan de man van swarte Mie, die mede den swaren Rouw vertoonde, (zy zelfs hadt de directie in het Sterfhuys) de verdere Dienaars van de Justitie, en dan nogh twee of drie luyden, welke in huysjes

van hem woonden, en dus ter sake van agterstallige huur zigh niet derfden absenteeren.

Zo dra had den Schryver het overlyden der vrouw van Roselyntje niet vernomen, of prognostiseerden dat de man van swarte Mie nu ook niet langh zoude leven, en waarlyk hy begint immediaat te kwynen en stierf kort daar na. Het zy verre dat den Schryver daar door te kennen wil geven, dat Roselyntje, die voor desen een Kwaksalver is geweest, en daar door Kennis van goede en quade kruyden heeft kunnen verkregen, daar een loopje onder gespeelt zoude hebben,

(87)

hebben, om hem ontydigh na de Elisesche Velden te versenden, maar in tegendeel beschout hy zulks door de Voorsienigheidt geschiedt te wesen, ja wil veel liever volgens de Les van den vergoden Trajanus, Een Schuldigen vry spreken, dan een Onschuldigen condemneeren.

Niet langh was dit swarte Mietje weduw geweest, of verbondt zigh met haar beminde Roselyntje in een wettigh Huwelyk, hy spolieert zyn zoon van alle Meubeltjes tot een geringh Salfpotje incluys, en dus leven zy thans in den egten staat als man en vrouw, dogh uyt welke samenwooningh men wel haast te gemoedt siet, dat Roselyntje also min by haar te zeggen zal hebben, als zyn overleden vrouw by hem gehadt heeft, zo als bereedt by het Spaansch Groen schilderen hunner Hotel, het geen zy met een ander Coleur wilde gedaan hebben, en zy geensints verstondt, gebleken, dogh daar is in 't minst niet aan gelegen, wyl hy zulks wel tien dubbelt heeft verdient, en het oude Spreekwoort bekragtigt, het welk mede brengt, Daar is geen paar, of het lyk malkaar.

Den Schryver voorsiet verder, indien Roselyntje nogh eenige tydt van leeven heeft, verscheyden meerdere wisselvalligheeden zyn's fortuyns te gemoedt, en ook een zonderlingh dogh niet favorabel uyteynde voor hem, ten ware hy, onverwagt, zyn zondigh pak af schudde, daar van een hertelyk berouw hadde, en beeter levenswyse aannam, daar niet veel verwagtingh van is, dewyl de wortels van ondeugt te diep in zyn gemoedt gegraveert zyn, derhalven zal men na zyn doodt tragten, indien ons het leeven werdt gespaart, hem tot aan zyn rustplaats, het zy zulks in het Graf zal zyn, of dat hy tusschen Hemel

Hemel en Aarde zal moeten swerven, op een wyse als dese versellen.

Zie daar in het kort, Leeser, voor zo verre ons bekend is, de Levensbysonderheeden van den alomme berugten Weynandt Josephus Rochel, alias, het Keulsche Roselyntje, zynde eerst geweest, Kleermaker, daar na Rynsche Winkoper, Koppeelaar, Rytuygh verhuurder, Voddenkoper, Kwak-salver, Liedjes uytventer, Waart of Tapper, Nagt of Strondtwerker, en eyndelyk Collecteur in Lotery briefjes, beneven Scherm en Dansmeester, en Dienaar van de Justitie, en daarby actueel Logement houder in 't huys genaamt de Smak, dogh welke Character hy in vervolgh meerder zal komen te bekleeden, kan den Schryver in desen niet voorspellen met eenige zekerheit, dewyl de tydt die alles openbaart, ons zulks zal moeten doen sien. Leest dit weynige dan met vergenoeginge, en leert daar uyt, om uw voor zodanige luyden als hy is en zyn's gelyke zyn te wagten en hoeden, terwyl den Schryver deses zal

E Y N D I G E N.